

VOORUITZICHTEN

Demografische vooruitzichten 2019-2070 Bevolking en huishoudens

 STATBEL
België in cijfers

Maart 2020

.be

Vooruitzichten

Een van de belangrijkste opdrachten van het Federaal Planbureau (FPB) bestaat erin de beleidsmakers te helpen anticiperen op de toekomstige evolutie van de Belgische economie.

Het FPB maakt twee keer per jaar, in februari en september, kortetermijnvoorzichten voor de Belgische economie, onder de verantwoordelijkheid van het INR. Deze vooruitzichten vormen de basis voor de opmaak van de Rijksbegroting en de begrotingscontrole, vandaar de benaming 'Economische begroting'. In het voorjaar publiceert het FPB de 'Economische vooruitzichten' voor de volgende vijf jaren, waarvan een voorlopige versie, voorbereid in maart, het macro-economisch kader vormt voor het Belgische Stabiliteitsprogramma. In het verlengde daarvan worden, in samenwerking met regionale instellingen, de Regionale economische vooruitzichten opgesteld.

Het FPB realiseert ook, een keer per jaar voor rekening van de Studiecommissie voor de Vergrijzing, waarvan het het secretariaat verzekert, financiële langetermijnvoorzichten gericht op de budgettaire kosten van de vergrijzing en analyseert dan eveneens de sociale houdbaarheid van de pensioenen.

Het FPB stelt jaarlijks, in samenwerking met Statbel, demografische vooruitzichten op. Het FPB publiceert om de drie jaar Langetermijnenergievoorzichten voor België. Ook om de drie jaar maakt het, in samenwerking met de FOD Mobiliteit en Vervoer, Langetermijnvoorzichten voor de transportvraag in België. In die drie domeinen worden de vooruitzichten op een langetermijnhorizon opgesteld.

Overname is toegestaan, tenzij voor handelsdoeleinden, mits bronvermelding: Federaal Planbureau en Statbel, Demografische vooruitzichten 2019-2070

Verantwoordelijke uitgever FPB: Philippe Donnay - Wettelijk depot: D/2020/7433/6

Verantwoordelijke uitgever Statbel: Nicolas Waeyaert

VOORUITZICHTEN

Demografische vooruitzichten 2019-2070

Bevolking en huishoudens

Maart 2020

Federaal
Planbureau

Economische analyses en vooruitzichten

 STATBEL
België in cijfers

Bijdragen

Deze publicatie werd verwezenlijkt onder leiding van Marie Vandresse, FPB (vm@plan.be).

Hebben bijgedragen: Johan Duyck, Jean-Marc Paul

Hebben meegewerkt: Patrick Lusyne, Cloé Ost, Gisèle Vandervelpen (Statbel)

Federaal Planbureau

Belliardstraat 14-18, 1040 Brussel

tel.: +32-2-5077311

e-mail: contact@plan.be

<https://www.plan.be>

Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium

North Gate - Koning Albert II-laan 16, 1000 Brussel

tel.: 0800 120 33

e-mail : statbel@economie.fgov.be

<http://statbel.fgov.be>

Inhoudstafel

Synthese.....	1
Kader van de demografische vooruitzichten	3
Demografische projectie 2019-2070 voor BELGIË.....	6
Demografische projectie 2019-2070 voor het BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST.....	11
Demografische projectie 2019-2070 voor het VLAAMS GEWEST	16
Demografische projectie 2019-2070 voor het WAALS GEWEST.....	21
VRUCHTBAARHEID - Historische evolutie en scenario's voor de toekomst	26

Lijst van figuren

Figuur 1	Evolutie van de bevolking - België	7
Figuur 2	Jaarlijkse groei van de bevolking (totaal en per component) - België	7
Figuur 3	Internationale migratie - België	7
Figuur 4	Internationale immigratie volgens nationaliteit - België	8
Figuur 5	Natuurlijke bewegingen - België	8
Figuur 6	Vruchtbaarheid en sterftcijfer - België	9
Figuur 7	Bevolking per leeftijd - België.....	9
Figuur 8	Indicatoren van de bevolkingsvergrijzing - België.....	10
Figuur 9	Aantal en gemiddelde grootte van huishoudens - België	10
Figuur 10	Verdeling van de huishoudenstypes.....	10
Figuur 11	Evolutie van de bevolking - BHG	12
Figuur 12	Jaarlijkse groei van de bevolking (totaal en per component) - Brussels Hoofdstedelijk Gewest	12
Figuur 13	Internationale migratie - BHG	12
Figuur 14	Interne migratie - Brussels Hoofdstedelijk Gewest.....	13
Figuur 15	Natuurlijke bewegingen - BHG.....	13
Figuur 16	Vruchtbaarheid en sterftcijfer - Brussels Hoofdstedelijk Gewest	14
Figuur 17	Bevolking per leeftijd - BHG	14
Figuur 18	Indicatoren van de bevolkingsvergrijzing - BHG	15
Figuur 19	Aantal en gemiddelde grootte van huishoudens - België	15
Figuur 20	Verdeling van de huishoudenstypes - BHG.....	15
Figuur 21	Evolutie van de bevolking - Vlaams Gewest	17
Figuur 22	Jaarlijkse groei van de bevolking (totaal en per component) - Vlaams Gewest	17

Figuur 23	Internationale migratie - Vlaams Gewest	17
Figuur 24	Interne migratie - Vlaams Gewest	18
Figuur 25	Natuurlijke bewegingen - Vlaams Gewest	19
Figuur 26	Vruchtbaarheid en sterftecijfer - Vlaams Gewest	19
Figuur 27	Bevolking per leeftijd - Vlaams Gewest	19
Figuur 28	Indicatoren van de bevolkingsvergrijzing - Vlaams Gewest	20
Figuur 29	Aantal en gemiddelde grootte van huishoudens - Vlaams Gewest	20
Figuur 30	Verdeling van de huishoudenstypes - Vlaams Gewest	20
Figuur 31	Evolutie van de bevolking - Waals Gewest	22
Figuur 32	Jaarlijkse groei van de bevolking (totaal en per component) - Waals Gewest	22
Figuur 33	Internationale migratie - Waals Gewest	22
Figuur 34	Interne migratie - Waals Gewest	23
Figuur 35	Natuurlijke bewegingen - Waals Gewest	24
Figuur 36	Vruchtbaarheid en sterftecijfer - Waals Gewest	24
Figuur 37	Bevolking per leeftijd - Waals Gewest	24
Figuur 38	Indicatoren van de bevolkingsvergrijzing - Waals Gewest	25
Figuur 39	Aantal en gemiddelde grootte van huishoudens - Waals Gewest	25
Figuur 40	Verdeling van de huishoudenstypes - Waals Gewest	25
Figuur 41	Vruchtbaarheidsgraden per leeftijdscategorie (links) en totaal vruchtbaarheidscijfer (rechts) - België	27
Figuur 42	Totaal vruchtbaarheidscijfer - België - referentiescenario (dp19) en alternatieve scenario's	30
Figuur 43	Impact van de scenario's hfec et lfec op de demografische vooruitzichten 2019-2070 - België	31

Synthese

Synthese van de demografische vooruitzichten 2019-2070 voor België en de gewesten

	2000	2019	2020	2030	2040	2050	2060	2070
België								
Bevolking (op 01/01)	10239085	11431406	11483365	11891447	12195260	12396242	12533834	12719189
Huishoudens (op 01/01)	4248740	4948398	4978833	5228853	5436293	5560331	5643258	5758986
Natuurlijk saldo	9980	8531	10518	11567	5050	-5439	-4403	2330
<i>Geboorten</i>	114883	119859	121950	124534	127659	126282	126968	128272
<i>Overlijdens</i>	104903	111328	111432	112967	122609	131721	131371	125942
Extern migratiesaldo	13732	43428	39696	21220	20488	19960	19637	19300
<i>Immigraties</i>	89052	164853	164417	158098	154426	152311	151954	152263
<i>Emigraties</i>	75320	121425	124721	136878	133938	132351	132317	132963
Brussels Hoofdstedelijk Gewest								
Bevolking (op 01/01)	959318	1208542	1214921	1242517	1269292	1291489	1305338	1315175
Huishoudens (op 01/01)	472534	551243	553529	560679	570274	572325	571430	570204
Natuurlijk saldo	3413	8134	8354	9319	9870	9174	8530	8552
<i>Geboorten</i>	13626	17121	17276	17740	18561	18286	17981	18160
<i>Overlijdens</i>	10213	8987	8922	8421	8691	9112	9451	9608
Intern migratiesaldo	-5861	-14878	-15176	-15745	-16303	-16717	-16693	-16966
<i>Immigraties</i>	21357	24409	24460	25239	25979	26017	26466	26897
<i>Emigraties</i>	27218	39287	39636	40984	42282	42734	43159	43863
Extern migratiesaldo	6741	13123	12217	8396	9102	9250	9277	9234
<i>Immigraties</i>	27237	51048	50920	48947	47880	47125	46895	46929
<i>Emigraties</i>	20496	37925	38703	40551	38778	37875	37618	37695
Vlaams Gewest								
Bevolking (op 01/01)	5940251	6589069	6622235	6895996	7100381	7245851	7348171	7490454
Huishoudens (op 01/01)	2395748	2815769	2834564	2991598	3125757	3214503	3273871	3361472
Natuurlijk saldo	4375	1400	2366	2335	-553	-7086	-6029	-419
<i>Geboorten</i>	61877	65284	66498	68206	70840	70728	71452	72818
<i>Overlijdens</i>	57502	63884	64132	65871	71393	77814	77481	73237
Intern migratiesaldo	2211	9981	10294	11073	11315	11470	11421	11491
<i>Immigraties</i>	20084	32221	32643	34297	35352	35944	36420	37060
<i>Emigraties</i>	17873	22240	22349	23224	24037	24474	24999	25569
Extern migratiesaldo	5840	21785	19758	8667	7124	6422	6065	5810
<i>Immigraties</i>	36621	73692	73477	70516	68919	68137	68157	68492
<i>Emigraties</i>	30781	51907	53719	61849	61795	61715	62092	62682
Waals Gewest								
Bevolking (op 01/01)	3339516	3633795	3646209	3752934	3825587	3858902	3880325	3913560
Huishoudens (op 01/01)	1380458	1581386	1590740	1676576	1740262	1773502	1797956	1827310
Natuurlijk saldo	2192	-1003	-202	-87	-4267	-7527	-6904	-5803
<i>Geboorten</i>	39380	37454	38176	38588	38258	37268	37535	37294
<i>Overlijdens</i>	37188	38457	38378	38675	42525	44795	44439	43097
Intern migratiesaldo	3650	4897	4882	4672	4988	5247	5272	5475
<i>Immigraties</i>	20053	24431	24514	25107	25904	26212	26537	27003
<i>Emigraties</i>	16403	19534	19632	20435	20916	20965	21265	21528
Extern migratiesaldo	1151	8520	7721	4157	4262	4288	4295	4256
<i>Immigraties</i>	25194	40113	40020	38635	37627	37049	36902	36842
<i>Emigraties</i>	24043	31593	32299	34478	33365	32761	32607	32586

Bron:

2000 en 2019: waarnemingen tot 01/01/2019, Rijksregister (RR), Statbel en berekeningen FPB.
2019-2070: Demografische vooruitzichten 2019-2070, FPB en Statbel.

Vergelijking met de demografische vooruitzichten 2018-2070

	Vooruitzichten 2019-2070	Verschil ten opzichte van de Vooruitzichten 2018-2070		Vooruitzichten 2019-2070	Verschil ten opzichte van de Vooruitzichten 2018-2070	
	2030	Aantallen	%	2070	Aantallen	%
België						
Totale bevolking	11891447	4375	0,0%	12719189	-506989	-4,0%
Bevolking 0-17 jaar	2319283	-27531	-1,2%	2373082	-307971	-13,0%
Bevolking 18-66 jaar	7215065	34911	0,5%	7292374	-225467	-3,1%
Bevolking 67 jaar en ouder	2357099	-3005	-0,1%	3053733	26449	0,9%
Huishoudens	5228853	-28087	-0,5%	5758986	-204649	-3,6%
Brussels Hoofdstedelijk Gewest						
Totale bevolking	1242517	-2567	-0,2%	1315175	-73598	-5,6%
Bevolking 0-17 jaar	270354	-8755	-3,2%	268609	-40311	-15,0%
Bevolking 18-66 jaar	815374	8047	1,0%	823082	-33542	-4,1%
Bevolking 67 jaar en ouder	156789	-1859	-1,2%	223484	255	0,1%
Huishoudens	560679	-3344	-0,6%	570204	-31346	-5,5%
Vlaams Gewest						
Totale bevolking	6895996	8525	0,1%	7490454	-276282	-3,7%
Bevolking 0-17 jaar	1310725	-11759	-0,9%	1381156	-176417	-12,8%
Bevolking 18-66 jaar	4118333	21832	0,5%	4245793	-118419	-2,8%
Bevolking 67 jaar en ouder	1466938	-1548	-0,1%	1863505	18554	1,0%
Huishoudens	2991598	-13622	-0,5%	3361472	-97636	-2,9%
Waals Gewest						
Totale bevolking	3752934	-1583	0,0%	3913560	-157109	-4,0%
Bevolking 0-17 jaar	738204	-7017	-1,0%	723317	-91243	-12,6%
Bevolking 18-66 jaar	2281358	5032	0,2%	2223499	-73506	-3,3%
Bevolking 67 jaar en ouder	733372	402	0,1%	966744	7640	0,8%
Huishoudens	1676576	-11121	-0,7%	1827310	-75667	-4,1%

Bron: Demografische vooruitzichten 2018-2070, FPB-Statbel en Demografische vooruitzichten 2019-2070, FPB-Statbel.

Kader 1 De demografische vooruitzichten 2019-2070

De demografische vooruitzichten 2019-2070 houden rekening met de actualisering van de hypothesen met betrekking tot de vruchtbaarheid, het sterftecijfer, de interne en internationale migratie en de verschillende samenlevingsvormen. Die hypothesen zijn onder meer gebaseerd op de analyse van de demografische evoluties die zijn waargenomen tot en met 1 januari 2019.

In vergelijking met de vorige projectie die in 2019 werd gepubliceerd, worden de verschillen op lange termijn voornamelijk verklaard door de geactualiseerde vruchtbaarheidshypothese. De demografische vooruitzichten 2018-2070 gingen uit van een gemiddeld aantal kinderen per vrouw in België van 1,8 op lange termijn. De in deze vooruitzichten gehanteerde vruchtbaarheidshypothese is neerwaarts herzien tot 1,7 kinderen per vrouw op lange termijn.

De publicatie staat in het teken van de presentatie van de belangrijkste resultaten van de demografische vooruitzichten voor België en de drie gewesten. In een specifiek deel aan het einde van de publicatie wordt de actualisering van de vruchtbaarheidshypothese gedocumenteerd en wordt de impact van alternatieve vruchtbaarheidsscenario's op de bevolkingsgroei op lange termijn gepresenteerd.

Kader van de demografische vooruitzichten

Definities

- **Demografische vooruitzichten:** Demografische vooruitzichten bepalen de groei van de bevolking en de huishoudens op lange termijn. Ze zijn gebaseerd op hypothesen over de toekomstige evolutie van de verschillende demografische parameters: vruchtbaarheid, sterftcijfer, interne en internationale migratie en verschillende samenlevingsvormen. Die hypothesen worden opgesteld op basis van de huidige wetenschappelijke kennis en de voortzetting van de trends die in een gegeven socio-economische en demografische context worden waargenomen.

Die vooruitzichten worden gebruikt als besluitvormingsinstrument in verschillende domeinen en maken het mogelijk het debat over de toekomst van onze maatschappij op verschillende gebieden, zoals economie, mobiliteit, huisvesting, energie, urbanisatie, gezondheid, vergrijzing, milieu, enz. te kaderen. Demografische vooruitzichten beweren evenwel niet het exacte aantal inwoners of huishoudens te geven die tegen een gegeven horizon worden verwacht.

- **Bevolking:** De demografische vooruitzichten zijn gebaseerd op de nationale bepaling van het officieel bevolkingscijfer (art.4 van de wet van 24 mei 1994 tot oprichting van een wachtregister): de Belgen en de vreemdelingen die toegelaten of gemachtigd zijn om zich in het land te vestigen of er te verblijven en die ingeschreven zijn op de plaats waar zij hun hoofdverblijfplaats in België gevestigd hebben, met uitzondering van de vreemdelingen die zijn ingeschreven in het wachtregister. Onder meer de asielzoekers waarvan de procedure loopt, zijn ingeschreven in het wachtregister.

Huishoudens: Het begrip huishoudens wordt door Statbel als volgt gedefinieerd: *onder huishouden verstaat men alle personen die gewoonlijk eenzelfde woning betrekken en er samenleven. Een huishouden bestaat ofwel uit een persoon die gewoonlijk alleen leeft, ofwel uit twee of meer personen die al dan niet door verwantschap aan elkaar verbonden zijn.* Het begrip woning verwijst zo naar de hoofdverblijfplaats van een individu zoals ingeschreven in het Rijksregister der natuurlijke personen (RR).

Aan de hand van de BETypo-typologie kunnen acht huishoudentypes worden onderscheiden naar gelang van hun feitelijke situatie: eenpersoonshuishouden (1PERS), gehuwd zonder kind (MAR0), gehuwd met kind(eren) (MAR+), samenwonend zonder kind (UNM0), samenwonend met kind(eren) (UNM+), eenoudergezinnen (1PA), overige huishoudentypes (OTHR) en collectieve huishoudens (COLL).

- **Natuurlijk saldo:** Het natuurlijk saldo stemt overeen met het verschil tussen het aantal geboorten en het aantal overlijdens.
- **Intern migratiesaldo:** Het intern migratiesaldo stemt overeen met het verschil tussen het aantal interne immigraties en het aantal interne emigraties. In het kader van de demografische vooruitzichten 2019-2070 kan het gaan om het intern migratiesaldo van een arrondissement, een provincie of een gewest. Het intern migratiesaldo op Belgisch niveau is per definitie nul.
- **Internationaal (of extern) migratiesaldo:** Het internationaal migratiesaldo stemt overeen met het verschil tussen het aantal internationale immigraties en het aantal internationale emigraties.

- **Afhankelijkheidscoëfficiënt van de ouderen:** Dit omschrijft het aandeel ouderen in de bevolking op actieve leeftijd. De afhankelijkheidscoëfficiënt van de ouderen wordt berekend als het aantal personen van 67 jaar en ouder gedeeld door het aantal personen tussen de 18 en de 66 jaar ($67 + \text{jaar}/18-66 \text{ jaar}$).
- **Totaal vruchtbaarheidscijfer (TVC):** Dit stemt overeen met de som van de vruchtbaarheidsgraden per leeftijd en duidt op het aantal kinderen dat een vrouw op de wereld zou zetten indien ze tijdens haar vruchtbare periode de voor een gegeven jaar waargenomen vruchtbaarheidsgraden per leeftijd zou vertonen.
- **Levensverwachting op leeftijd x:** Het gemiddelde aantal nog te leven jaren van een individu na deze leeftijd x, indien hij/zij zijn/haar resterend leven in de omstandigheden van het beschouwde jaar zou leven.

Dimensies van de bevolkings- en huishoudensvoorzichten 2019-2070

De bevolkings- en huishoudensvoorzichten 2019-2070 gaan uit van de bevolking volgens arrondissement, leeftijd, geslacht, positie binnen het huishouden en nationaliteit, zoals waargenomen op 1 januari 2019. Een opsplitsing volgens nationaliteitsgroep (Belgen en buitenlanders, met een verdere opsplitsing van die laatste groep in grote subgroepen voor bepaalde hypothesen) wordt vooral gebruikt voor de opmaak van hypothesen, in het bijzonder m.b.t. vruchtbaarheid, internationale migraties en nationaliteitswijzigingen. De bevolkings- en huishoudensvoorzichten 2019-2070 worden opgesteld per arrondissement en vervolgens gegroepeerd per provincie, per gewest en voor het hele land.

Beschikbaarheid van de resultaten van de bevolkings- en huishoudensvoorzichten 2019-2070 op de websites van het FPB en van Statbel

De bevolkingsvoorzichten volgens jaar, leeftijd en geslacht en de huishoudensvoorzichten volgens huishoudenstype worden voor alle bovenvermelde geografische niveaus gepubliceerd op de websites van het FPB (<http://www.plan.be>) en van Statbel (<http://statbel.fgov.be>). De jaarlijkse evolutie (1991-2070) van de volgende gegevens is beschikbaar:

- het bevolkingscijfer op 1 januari;
- de bevolkingsloop: geboorten, overlijdens, interne en internationale migraties;
- de demografische coëfficiënten: gemiddeld aantal kinderen per vrouw en levensverwachting; leeftijdsstructuur per grote leeftijdsgroepen en gemiddelde leeftijd, kenmerken van de bevolking op arbeidsleeftijd, vergrijzingsintensiteit en afhankelijkheidscoëfficiënten;
- het aantal huishoudens, per huishoudenstype, op 1 januari.

Projectie van de sterftequotienten

De prospectieve sterftequotienten en de transversale en generationele levensverwachting voor België worden jaarlijks gepubliceerd op de website van het FPB (<http://www.plan.be>) voor elk geslacht apart en in een uniseksversie.

De *transversale levensverwachting* is het gemiddelde aantal nog te leven jaren van een individu van x jaar op een gegeven jaar t indien hij/zij zijn/haar volledige leven in de omstandigheden van het beschouwde jaar zou leven.

De *generationele levensverwachting* houdt rekening met de verwachte evolutie van de sterftequotiënten in de loop van het leven van het individu.

De projectiemethodologie van de demografische vooruitzichten

De bevolkingsvooruitzichten worden opgesteld met behulp van de componentenmethode¹. Er moeten hypothesen met betrekking tot de vier componenten van de bevolkingsgroei (vruchtbaarheid, sterftecijfer, interne en internationale migratie) worden opgesteld.

De huishoudensvooruitzichten zijn gebaseerd op de bevolkingsvooruitzichten en op de toekomstige evolutie van de proporties van de bevolking per positie binnen het huishouden.

Voor de projectiemethoden van de componenten van de bevolking en de huishoudens, zie²:

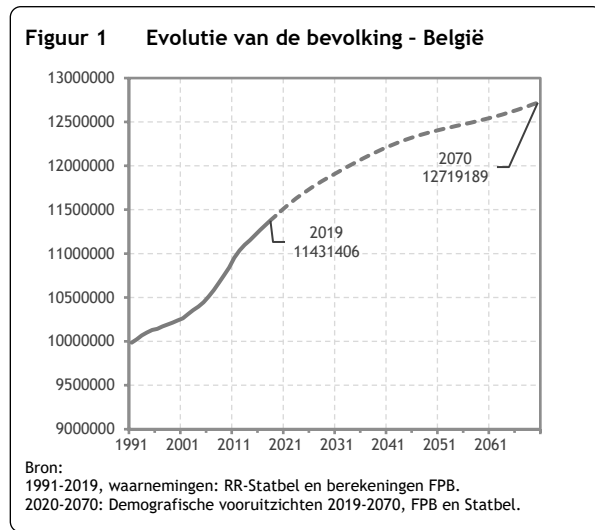
- PAUL, J.-M. (2009), *Prospectieve sterftequotiënten per geslacht en uniseks*, Working Paper 18-09, Brussel, Federaal Planbureau.
- VANDRESSE, M. (2014), *Een methode voor huishoudensprojecties: het HPRM-model*, Working Paper 9-14, Brussel, Federaal Planbureau.
- VANDRESSE, M. (2015), *Een modellering van de toekomstige evolutie van de internationale migratie voor België*, Working Paper 02-15, Brussel, Federaal Planbureau.
- VANDRESSE, M. (2016), *Projection of internal migration based on migration intensity and preferential flows*, Working Paper 10-16, Brussel, Federaal Planbureau.

¹ Voor een algemene beschrijving van de componentenmethode, zie Federaal Planbureau (2008), pp. 59-61.

² In 2020 zal een Working Paper worden gepubliceerd waarin de projectiemethodologie voor de vruchtbaarheid wordt beschreven.

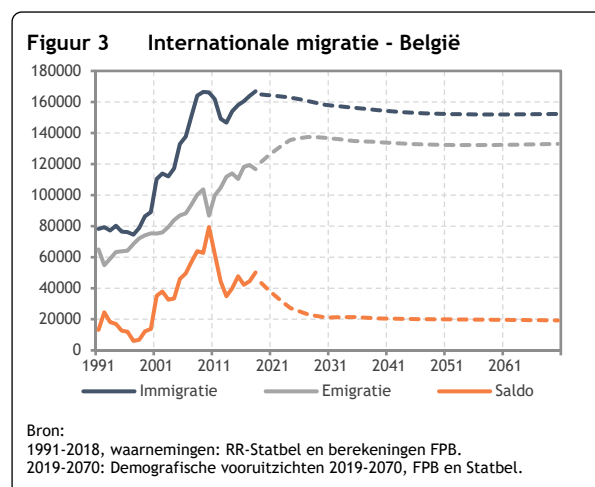
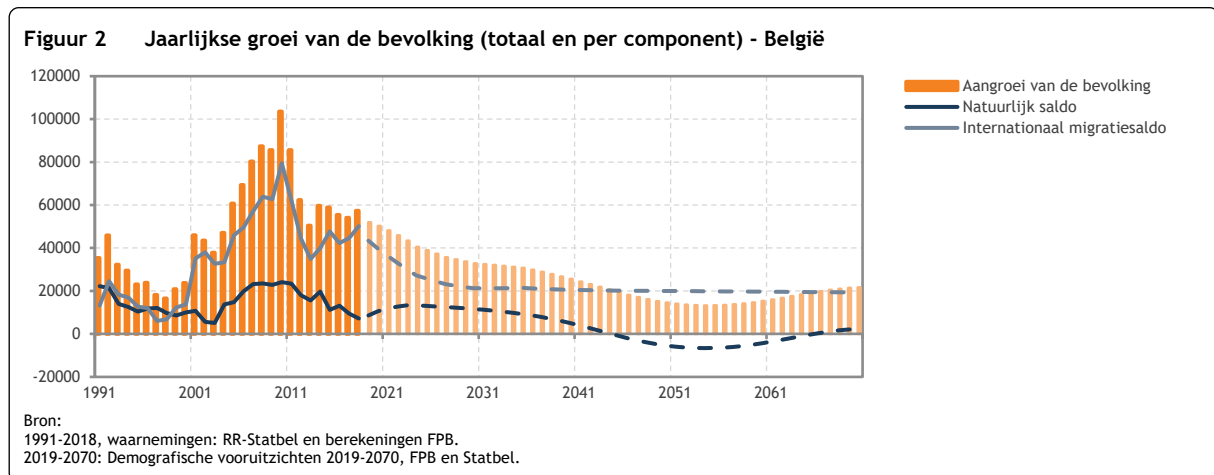
Demografische projectie 2019-2070 voor **BELGIË**

BEVOLKING – 12,7 miljoen inwoners in 2070. De geprojecteerde demografische groei tegen die horizon is minder sterk dan de groei die sinds het begin van de jaren 90 werd waargenomen.

Volgens het scenario voor de demografische vooruitzichten 2019-2070, stijgt de bevolking die in België woont met 11 % tegen 2070 (ten opzichte van de geobserveerde bevolking op 1 januari 2019). Die groei betekent een gemiddelde jaarlijkse stijging met 25 000 inwoners en is minder sterk dan de sinds 1991 waargenomen groei. Tussen 1991 en 2019 is de bevolking gemiddeld met 52 000 inwoners per jaar gestegen. Over de volledige projectieperiode wordt de demografische groei gestimuleerd door het internationaal migratiesaldo, dat vanaf 2030 stabiel is op ongeveer 20 000 personen. Het natuurlijk saldo draagt ook bij tot de demografische groei, behalve tijdens de periode 2045-2065 wanneer het aantal overlijdens hoger ligt dan het aantal geboorten.

fische groei, behalve tijdens de periode 2045-2065 wanneer het aantal overlijdens hoger ligt dan het aantal geboorten.

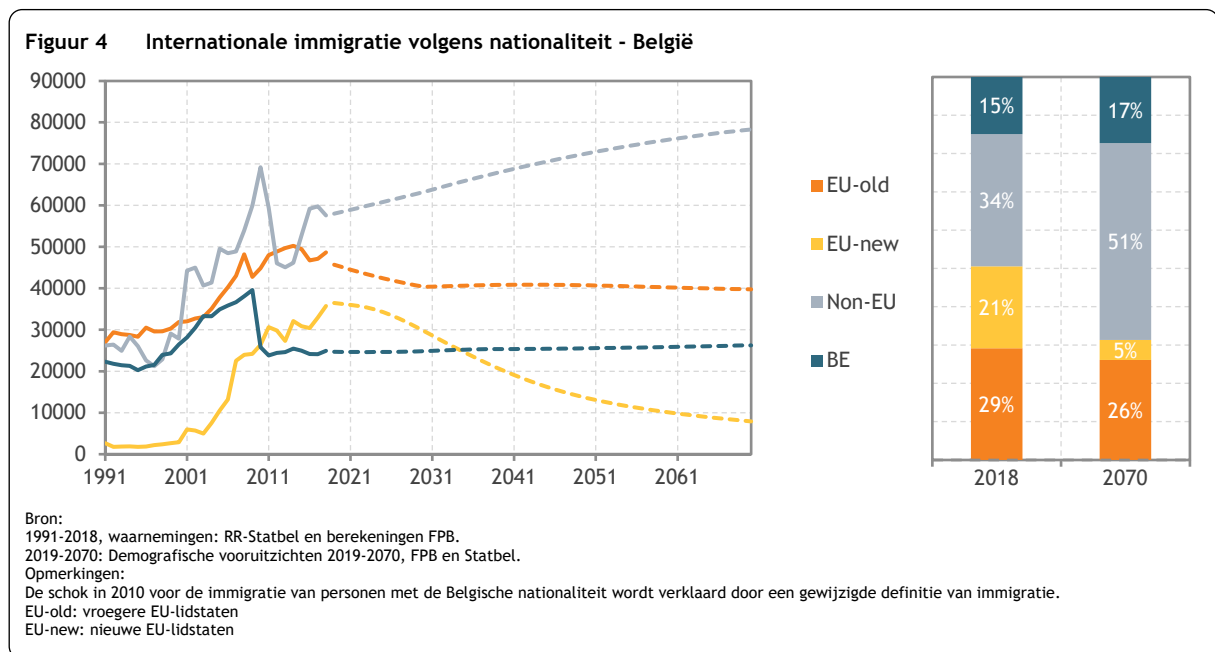

INTERNATIONALE MIGRATIE – Relatief stabiele totale immigratie op lange termijn, maar de structuur ervan verandert naargelang van de zone van de nationaliteit.

Sinds de jaren 2000 nemen de immigratiestromen toe. Verschillende factoren verklaren die waargenomen evolutie, in het bijzonder de toetreding van nieuwe lidstaten tot de Europese Unie (EU) en een opstoot van de immigratie uit de niet-EU-landen (zie figuur 4).

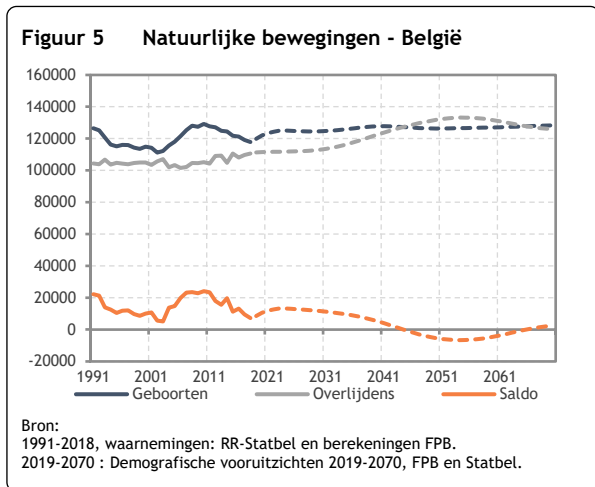
De projectie gaat uit van een minder dynamische immigratie uit de *EU-lidstaten* dan waargenomen. Het aanzuigeffect als gevolg van de toetreding van de nieuwe lidstaten (EU-new) tot de EU valt immers weg en de verwachte demografische groei in de lidstaten wordt lager dan in het verleden³. De immigratie uit de *niet-EU-landen* zou worden gestimuleerd door de verwachte demografische groei in die landen⁴. De toename van de immigratiestromen uit de niet-EU-landen compenseert de afname van de migratiestromen uit de EU-lidstaten. Tegen 2070 is 51 % van de immigratie afkomstig van de niet-EU-landen (tegenover 34 % in 2018).

De *emigratie* stijgt ook sinds de jaren 2000 en laat in de projectie een gelijkaardige trend optekenen als de immigratie, met een vertraging van enkele jaren. Het migratiesaldo bereikt vanaf 2030 opnieuw de niveaus die begin de jaren 2000 werden waargenomen, namelijk een netto migratie van ongeveer 20 000 personen per jaar (zie figuur 2).

VRUCHTBAARHEID EN STERFTECIJFER – Vanaf 2045 zal het aantal sterfgevallen verbonden met de babyboomgeneratie hoger liggen dan het aantal geboorten.

Op basis van de hypothese dat de vruchtbaarheid tot in 2030 geleidelijk zal stijgen tot 1,7 kinderen per vrouw⁵, stijgt het jaarlijkse aantal geboorten van 118 000 in 2018 tot 125 000 in 2030 en meer geleidelijk tot 128 000 in 2070. Het jaarlijkse aantal *overlijdens* neemt met een sterk groeitempo toe van

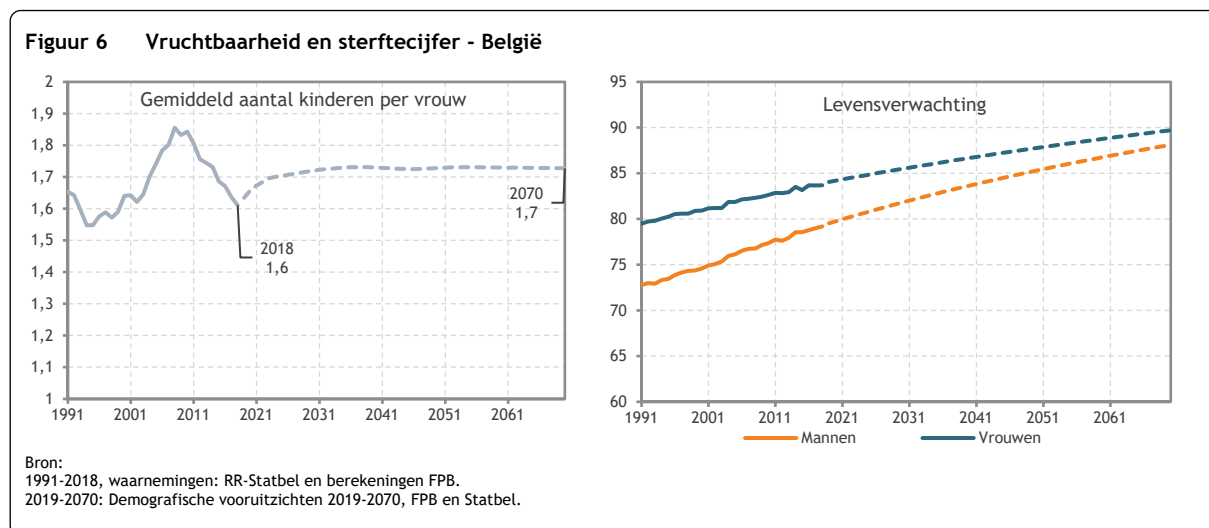

³ Bron: Eurostat, 2018-based population projections.

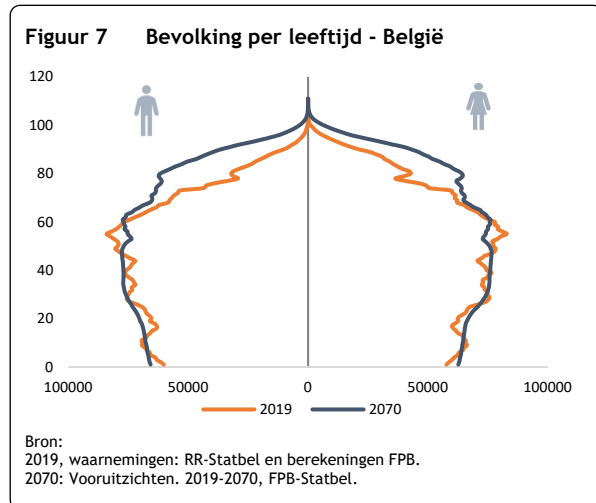
⁴ Bron: Verenigde Naties, World Population Prospects 2019, scenario medium.

⁵ Voor meer details, zie VRUCHTBAARHEID - Historische evolutie en scenario's voor de toekomst.

111 000 in 2018 tot 133 000 in 2050, omdat de babyboomgeneraties de hoge leeftijden bereiken met de hoogste overlijdenskansen. Nadien neemt het aantal overlijdens geleidelijk af tot 126 000 per jaar. Het aantal overlijdens wordt niet alleen beïnvloed door de leeftijdsstructuur van de bevolking, maar ook door de geprojecteerde evolutie van het sterftecijfer. In 2070 bereikt de levensverwachting bij de geboorte 89,7 jaar voor vrouwen en 88,1 jaar voor mannen.

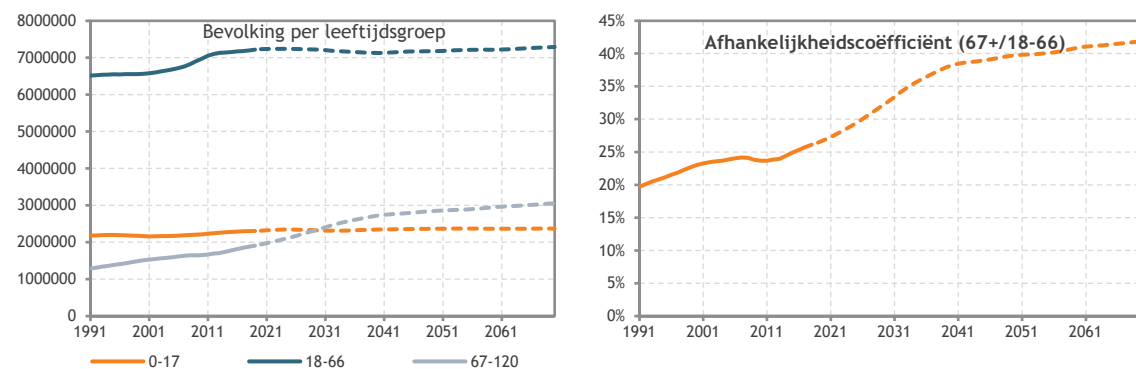
VERGRIJZING – Momenteel telt België 3,8 personen tussen 18 en 66 jaar voor elke persoon van 67 jaar en ouder. In 2070 is die verhouding 2,4 op 1.

De leeftijdsstructuur wijzigt op lange termijn. De verwachte groei van het aantal 67-plussers is hoger dan die van de min-67-jarigen. Het aandeel 67-plussers stijgt bijgevolg van 17 % in 2019 tot 24 % in 2070. Vanaf 2030 ligt het aandeel van de 67-plussers hoger dan dat van de min-17-jarigen. De afhankelijkheidscoëfficiënt van de ouderen⁶ stijgt van 26 % in 2019 tot 42 % in 2070. De babyboomgeneratie versnelt de vergrijzing tot 2040. Daarna neemt de vergrijzing licht toe.

⁶ 67-plussers/ 18-66-jarigen

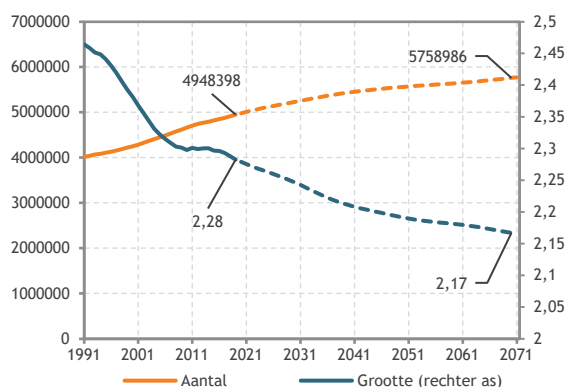
Figuur 8 Indicatoren van de bevolkingsvergrijzing - België

Bron:
1991-2019, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2020-2070: Demografische vooruitzichten 2019-2070, FPB en Statbel.

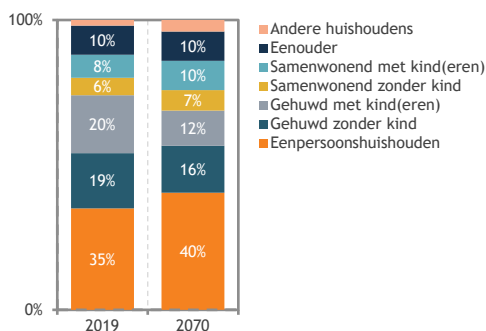
Huishoudens – De grootte van de huishoudens daalt hoofdzakelijk als gevolg van de vergrijzing, maar ook door de voortzetting van de huidige trends in de samenlevingsvormen.

Figuur 9 Aantal en gemiddelde grootte van huishoudens - België

Bron:
1991-2019, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2020-2070: Demografische vooruitzichten 2019-2070, FPB en Statbel.

Figuur 10 Verdeling van de huishoudenstypes

Bron:
2019, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2070: Demografische vooruitzichten 2019-2070, FPB en Statbel.

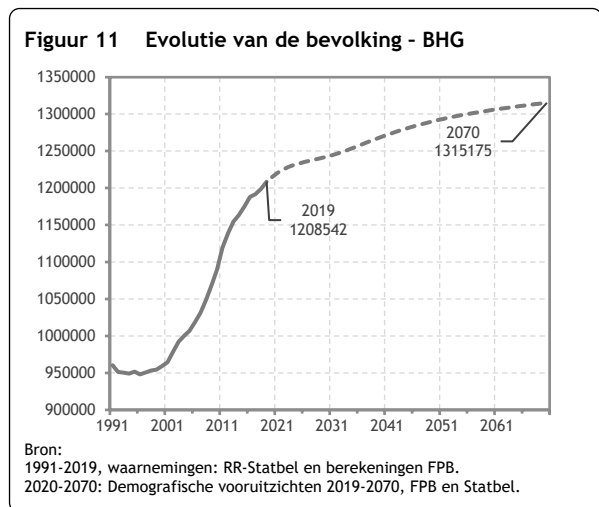
Door de waargenomen trends in de samenlevingsvormen door te trekken in de toekomst en door rekening te houden met de evoluties van de bevolking en de leeftijdsstructuur ervan, stijgt het aantal huishoudens van 4,9 miljoen in 2019 tot 5,8 miljoen in 2070 en daalt de gemiddelde grootte van de huishoudens van 2,28 in 2019 tot 2,17 in 2070.

Het aandeel van de eenpersoonshuishoudens stijgt aanzienlijk (van 35 % in 2019 tot 40 % in 2070), hoofdzakelijk als gevolg van de vergrijzing maar ook door de evolutie in de samenlevingsvormen. Door de hogere leeftijd waarop personen samenwonen of huwen en de toename van het aantal koppels die uit elkaar gaan, stijgt het aantal eenpersoonshuishoudens en eenoudergezinnen binnen de bevolking op arbeidsleeftijd.

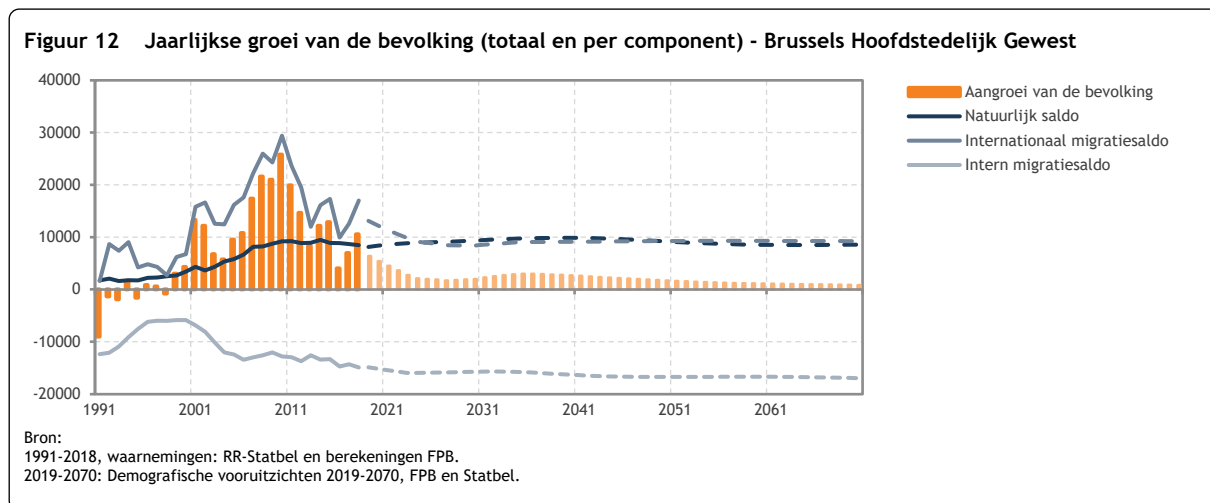
Demografische projectie 2019-2070 voor het **BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST**

BEVOLKING – 1,3 miljoen inwoners in 2070, d.w.z. een toename van gemiddeld 2 100 inwoners per jaar over de projectieperiode (tegenover 9 000 per jaar over de periode 1991-2019).

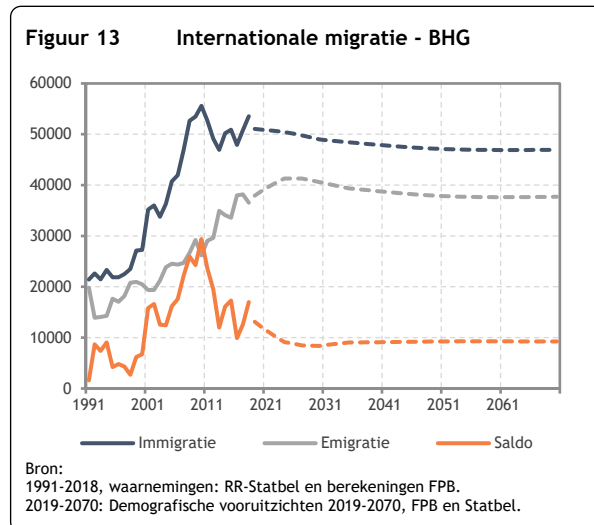
Volgens het scenario van de demografische vooruitzichten 2019-2070, stijgt de bevolking die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG) woont met 9 % tegen 2070 (ten opzichte van de geobserveerde bevolking op 1 januari 2019). Die groei betekent een gemiddelde jaarlijkse stijging met 2 100 inwoners en is veel minder sterk dan de sinds 1991 waargenomen groei. Tussen 1991 en 2019 is de bevolking gemiddeld met 9 000 inwoners per jaar gestegen. Over de volledige projectieperiode wordt de demografische groei in gelijke mate gestimuleerd door het natuurlijk saldo en het internationaal migratie saldo. De interne migratie geken-

merkt door een negatief saldo remt die groei echter af.

INTERNATIONALE MIGRATIE – Het migratiesaldo stabiliseert zich op een netto migratie van ongeveer 10 000 personen per jaar.

De internationale immigratie in het BHG is tijdens de jaren 2000 snel toegenomen, met name door de uitbreiding van de Europese Unie en een toename van de immigratie uit de niet-EU-landen. Het relatief hoog niveau van de immigratie in de projectie wordt vooral verklaard door een toename van de immigratie uit de niet-EU-landen (zie figuur 4 op het niveau van België). Het BHG trekt ongeveer

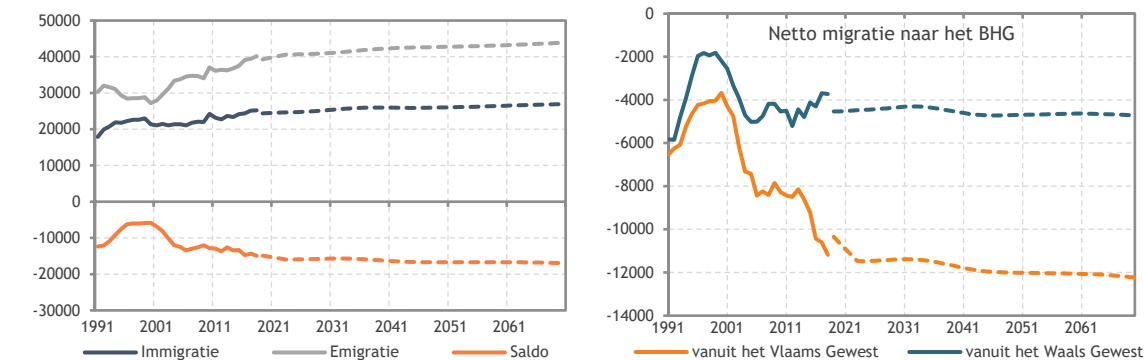
35 % (ten opzichte van 45 % voor het Vlaams Gewest en 22 % voor het Waals Gewest) van de immigranten van buitenlandse nationaliteit aan (die bovendien worden gekenmerkt door een relatief jonge leeftijdsstructuur). Die concentratie van de immigratie op het Brusselse grondgebied blijft constant in de projectie.

De *emigratie*, die bij hypothese met enige vertraging de evolutie van de immigratie volgt, blijft dus relatief hoog. Het *migratiesaldo* bereikt in de projectie opnieuw de niveaus die begin de jaren 2000 werden waargenomen, namelijk een netto migratie van ongeveer 10 000 personen per jaar.

INTERNE MIGRATIE – *Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verliest inwoners, in het bijzonder aan het Vlaams Gewest.*

Sinds enkele jaren wordt het BHG geconfronteerd met een aanzienlijke emigratie van jonge gezinnen met kind(eren) die zich in een minder stedelijke omgeving willen vestigen. Dat verlies aan inwoners wordt slechts gedeeltelijk gecompenseerd door de aantrekkelijkheid van het BHG voor actieve jongeren en studenten. Het intern migratiesaldo is bijgevolg negatief. De afgelopen jaren werden gekenmerkt door een meer uitgesproken toename van de emigratie naar het Vlaams Gewest. De projectie gaat niet uit van een omwenteling op het gebied van de interregionale migraties, maar veronderstelt een voortzetting van de basistrends. Ten gevolge daarvan laat het intern migratiesaldo van het BHG een lichte daling optekenen in de projectie (-15 000 personen in 2018 en -17 000 personen in 2070). Een groot deel van de inwoners die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verlaten, vestigen zich in Vlaanderen.

Figuur 14 Interne migratie - Brussels Hoofdstedelijk Gewest

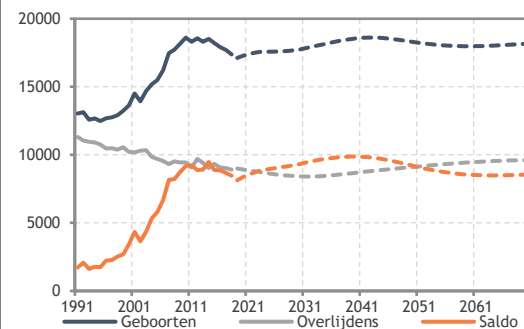

Bron:
1991-2018, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2019-2070: Demografische vooruitzichten 2019-2070, FPB en Statbel.

VRUCHTBAARHEID EN STERFTECIJFER – *Een relatief jonge leeftijdsstructuur zorgt voor een positief natuurlijk saldo.*

Door de relatief jonge leeftijdsstructuur van het BHG zal het verwachte aantal overlijdens in de komende jaren niet sterk wijzigen. Het aantal geprojecteerde overlijdens zet eerst de sinds enkele jaren waargenomen daling voort, en stijgt daarna licht vanaf 2030 tot 10 000 overlijdens per jaar aan het

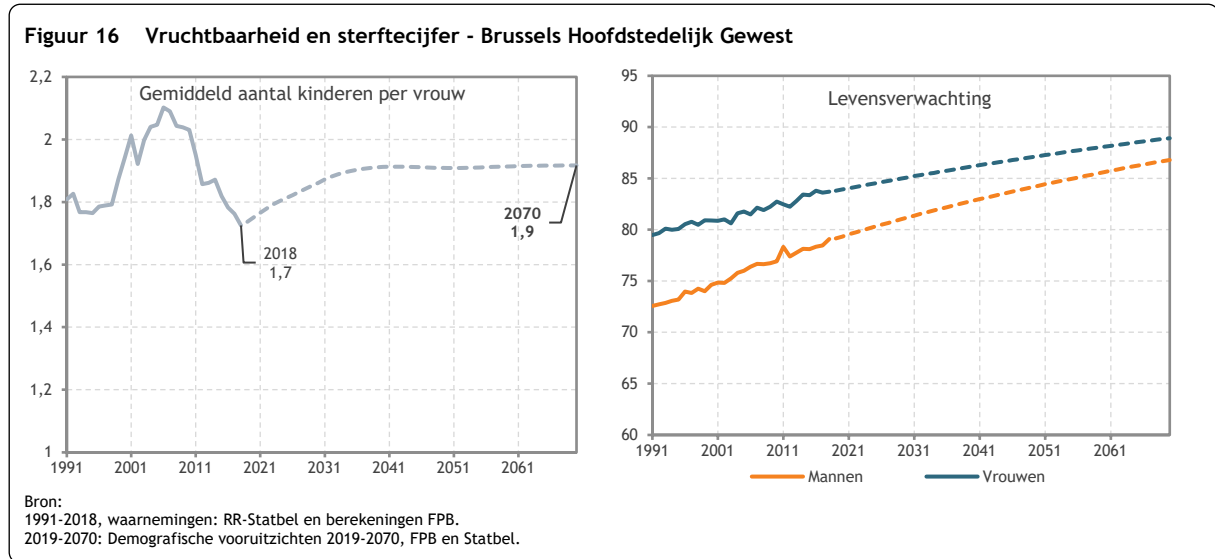
Figuur 15 Natuurlijke bewegingen - BHG

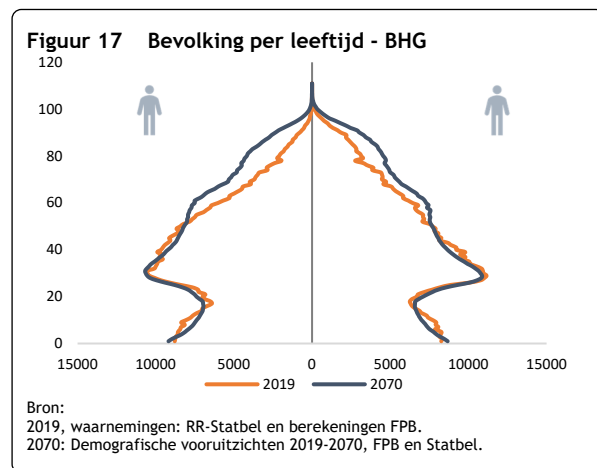
Bron:
1991-2018, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2019-2070: Demografische vooruitzichten 2019-2070, FPB en Statbel.

einde van de projectieperiode. Het aantal overlijdens wordt niet alleen beïnvloed door de leeftijdsstructuur van de bevolking, maar ook door de geprojecteerde evolutie van het sterftcijfer. In 2070 bereikt de levensverwachting bij de geboorte 88,9 jaar voor vrouwen en 86,8 jaar voor mannen.

Parallel daarmee stijgt het aantal geboorten geleidelijk over de volledige projectieperiode tot 18 000 geboorten per jaar in 2070⁷. In de projectie schommelt het natuurlijk saldo van het BHG rond de niveaus die de afgelopen tien jaar zijn waargenomen.

VERGRIJZING – Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest blijft buiten schot van de vergrijzende babyboomgeneratie.

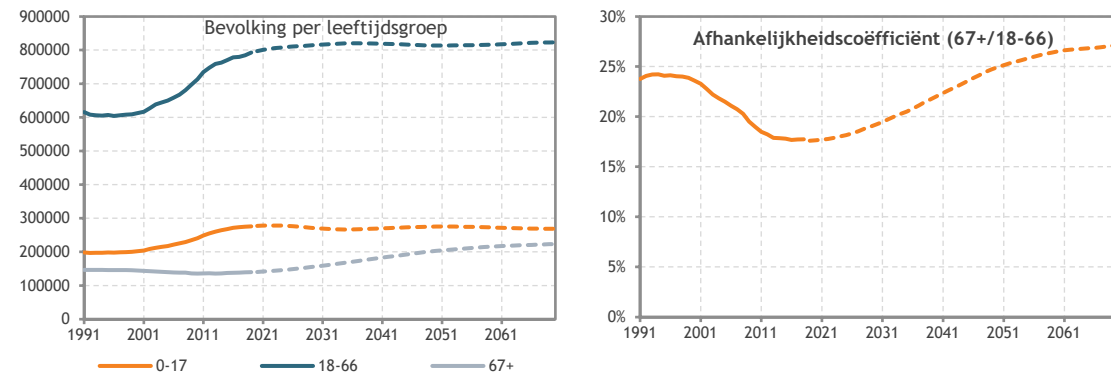

De leeftijdsstructuur van de bevolking wijzigt geleidelijk op lange termijn, maar blijft relatief jong ten opzichte van de andere twee gewesten. Het aandeel van de 67-plussers stijgt van 12 % in 2019 tot 17 % in 2070, terwijl de afhankelijkheidscoëfficiënt van de ouderen⁸ stijgt van 18 % in 2019 tot 27 % in 2070. Het aandeel van de 0-17-jarigen blijft evenwel hoger dan dat van de 67-plussers over de volledige projectieperiode, wat niet het geval is in de andere twee gewesten van het land.

⁷ Voor meer details, zie VRUCHTBAARHEID - Historische evolutie en scenario's voor de toekomst.

⁸ 67-plussers/ 18-66-jarigen

Figuur 18 Indicatoren van de bevolkingsvergrijzing - BHG

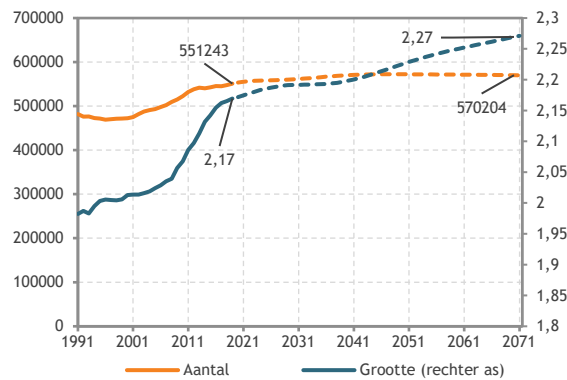

Bron:
1991-2019, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2020-2070: Demografische vooruitzichten 2019-2070, FPB en Statbel.

HUISHOUDENS – De gemiddelde grootte van de huishoudens, die onder meer door de leeftijdsstructuur wordt beïnvloed, blijft toenemen in de projectie.

Door de waargenomen trends in de samenlevingsvormen door te trekken in de toekomst en door rekening te houden met de evoluties van de bevolking en de leeftijdsstructuur ervan, stijgt het aantal huishoudens van 550 000 in 2019 tot 570 000 in 2070 en stijgt de gemiddelde grootte van de huishoudens van 2,17 in 2019 tot 2,27 in 2070.

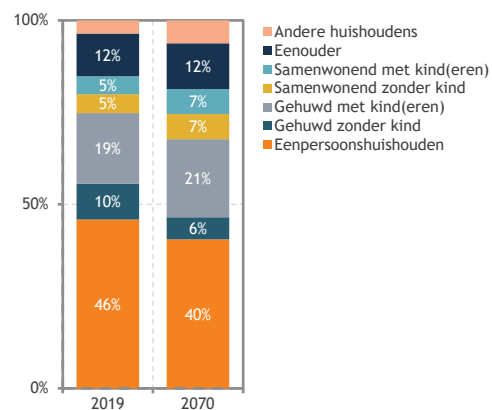
Figuur 19 Aantal en gemiddelde grootte van huishoudens - België

Bron:
1991-2018, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2019-2070: Demografische vooruitzichten 2018-2070, FPB en Statbel.

Door zijn relatief jonge bevolking krijgt het BHG niet te maken met een forse stijging van het aantal eenpersoonshuishoudens als gevolg van de vergrijzing. In tegenstelling tot de andere twee gewesten laat het aandeel eenpersoonshuishoudens een daling optekenen in de projectie (46 % in 2019 en 40 % in 2070). Die daling kan onder meer worden toegeschreven aan de stijging van het aantal gehuwde huishoudens of samenwonende koppels met kind(eren) en eenoudergezinnen. In tegenstelling tot de andere twee gewesten groeit het aantal huishoudens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest minder snel dan de bevolking in de projectie.

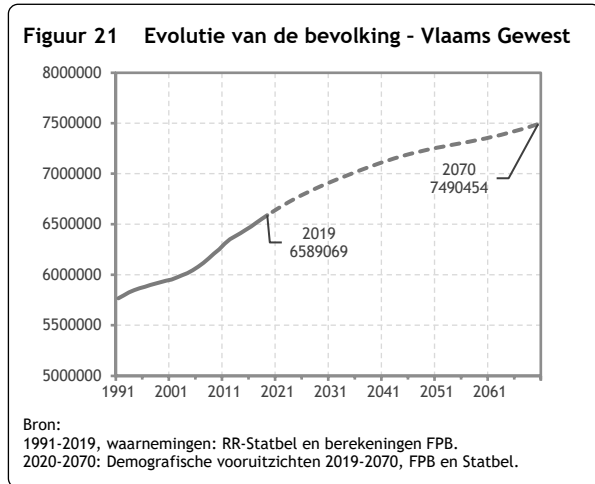
Figuur 20 Verdeling van de huishoudenstypes - BHG

Bron:
2019, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2070: Demografische vooruitzichten 2019-2070, FPB en Statbel.

Demografische projectie 2019-2070 voor het **VLAAMS GEWEST**

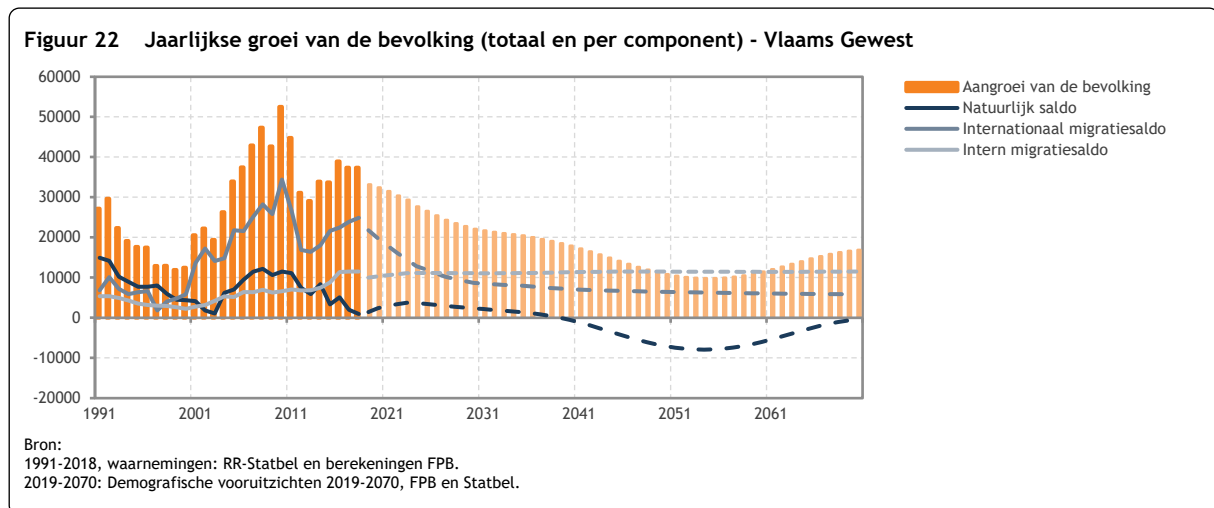
BEVOLKING – 7,5 miljoen inwoners in 2070, of een gemiddelde jaarlijkse toename van 18 000 inwoners tussen 2019 en 2070.

In het gekozen scenario voor de demografische vooruitzichten 2019-2070, stijgt de bevolking die in het Vlaams Gewest woont met 14 % tegen 2070 (ten opzichte van de geobserveerde bevolking op 1 januari 2019). Die groei betekent een gemiddelde jaarlijkse stijging met 18 000 inwoners en is minder sterk dan de groei die tussen 1991 en 2019 werd waargenomen (een gemiddelde jaarlijkse stijging met 29 000 inwoners).

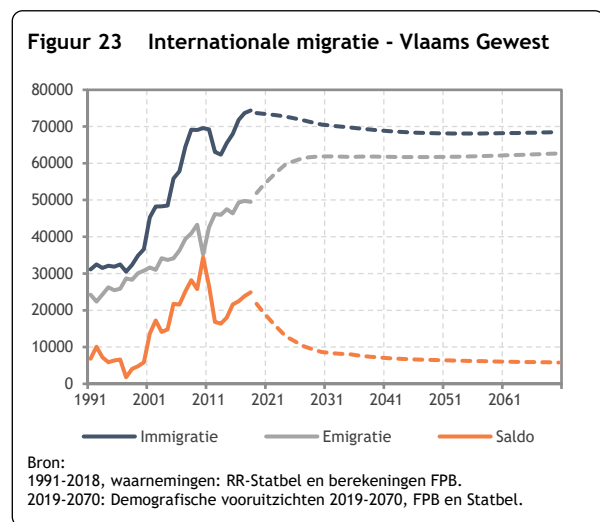
In de projectie wordt de demografische groei vooral gestimuleerd door het intern migratiesaldo

en in mindere mate door het internationaal migratiesaldo. Het natuurlijk saldo blijft met moeite positief aan het begin van de periode. Het wordt negatief in 2040 doordat de babyboomgeneratie geleidelijk aan de hoge leeftijden bereikt waarin de overlijdenskansen het hoogst zijn.

INTERNATIONALE MIGRATIE – Het migratiesaldo daalt en bereikt vanaf 2030 een niveau dat vergelijkbaar is met dat van 2000.

De internationale immigratie naar het Vlaams Gewest is tijdens de jaren 2000 toegenomen, met name door de uitbreiding van de Europese Unie en een opstoot van de immigratie uit de niet-EU-landen. 45 % van de immigranten van buitenlandse nationaliteit die in België aankomen, zullen zich in het Vlaams Gewest vestigen. Dat aandeel wordt constant gehouden in de projectie. Het relatief hoog niveau van de immigratie in de projectie

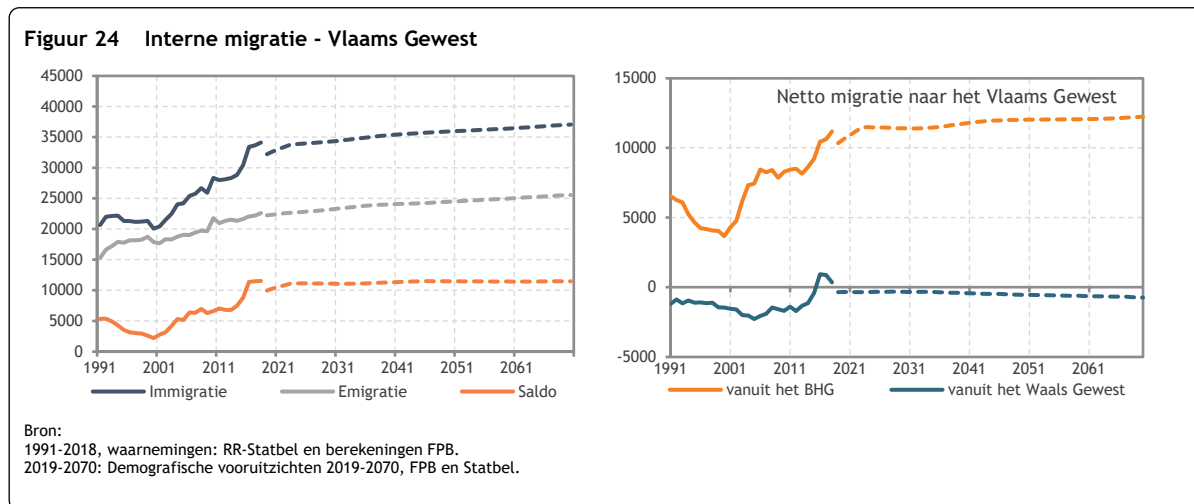

wordt vooral verklaard door een toename van de immigratie uit de niet-EU-landen, die wordt gecompenseerd door een daling van de immigratie uit de nieuwe EU-lidstaten (zie figuur 4 op het niveau van België).

De *emigratie*, die bij hypothese met enige vertraging de evolutie van de immigratie volgt, blijft relatief hoog. Het *migratiesaldo* bereikt in de projectie opnieuw de niveaus die begin de jaren 2000 werden waargenomen, namelijk een netto internationale migratie van ongeveer 6 000 personen per jaar.

INTERNE MIGRATIE – *De interne migratie, belangrijkste factor van de demografische groei in het Vlaams Gewest op lange termijn.*

De interne migratiestromen vanuit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest naar het Vlaams Gewest zijn sinds de jaren 2000 sterker geworden, vooral als gevolg van peri-urbanisatie. De netto migratie tussen Wallonië en Vlaanderen was relatief constant tussen 2000 en 2012. De interne migratie naar Vlaanderen, zowel vanuit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als vanuit het Waals Gewest, is vervolgens sterk gestegen tijdens de periode 2012-2017. Een deel van die stijging (2015-2017) wordt verklaard door de migratie van personen met een niet-EU-nationaliteit vanuit de Waalse gebieden waar de asielcentra zich bevinden⁹. Dit kunnen asielzoekers zijn die, zodra ze een verblijfsrecht krijgen, migreren naar gebieden waar de mogelijkheden (werkgelegenheid, netwerk, huisvesting, enz.) groter zijn. De waargenomen stijging over de periode 2015-2017 werd dus niet opgenomen in de projectie. Het zou gaan om een tijdelijk fenomeen. In de veronderstelling dat de vóór 2015 waargenomen trends zich voortzetten, zullen de interne migratiestromen naar Vlaanderen geleidelijk blijven toenemen tot een instroom van 37 000 personen per jaar aan het einde van de projectie.

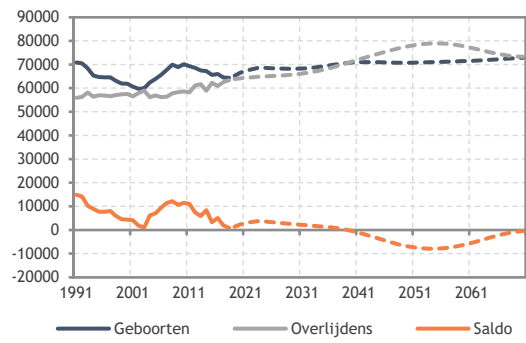
De interne emigratie vanuit het Vlaams Gewest naar de twee andere gewesten neemt eveneens toe. Het intern migratiesaldo van het Vlaams Gewest blijft bijgevolg vrij stabiel over de volledige projectieperiode, met ongeveer 11 500 netto migraties per jaar.

VRUCHTBAARHEID EN STERFTECIJFER – *Het natuurlijk saldo wordt negatief vanaf 2040. Het aantal geboorten compenseert niet langer de stijging van het aantal overlijdens.*

⁹ Voor meer details, zie: CHARLIER J., DEBUISSON M., HERMIA J.-P., PELFRENE E., 2019. Migraties tussen gewesten van België. Onderzoeksrapport. BISA, IWEPS, Statistiek Vlaanderen (in het bijzonder deel 9.3.3).

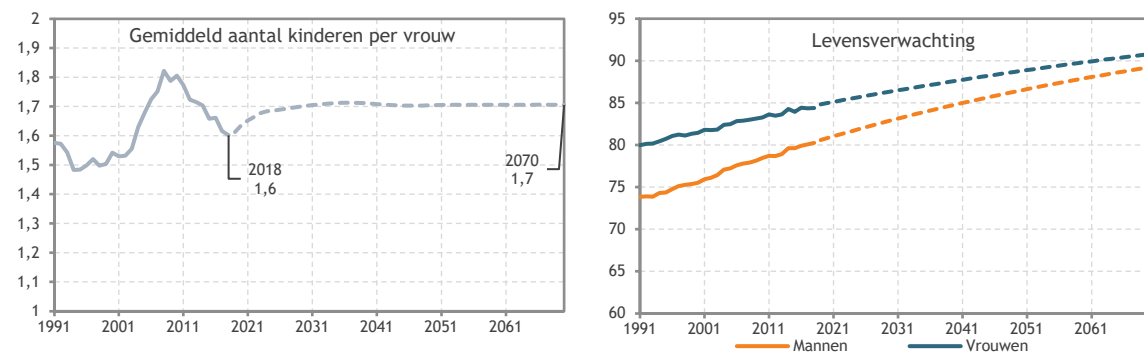
Figuur 25 Natuurlijke bewegingen - Vlaams Gewest

Bron:
1991-2018, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2019-2070: Demografische vooruitzichten 2019-2070, FPB en Statbel.

Het jaarlijkse aantal overlijdens neemt toe van 64 000 in 2018 tot 73 000 in 2070. Vanaf 2030 zal het tempo van deze groei hoog liggen. Dat komt doordat de babyboomgeneraties dan de hoge leeftijden bereiken met de hoogste overlijdenskansen. Het aantal overlijdens wordt niet alleen beïnvloed door de leeftijdsstructuur van de bevolking, maar ook door de geprojecteerde evolutie van het sterftecijfer. In 2070 bereikt de levensverwachting bij de geboorte 90,8 jaar voor vrouwen en 89,2 jaar voor mannen.

Figuur 26 Vruchtbaarheid en sterftecijfer - Vlaams Gewest

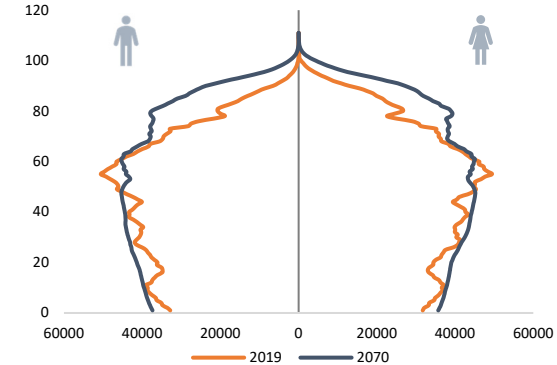
Bron:
1991-2018, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2019-2070: Demografische vooruitzichten 2019-2070, FPB en Statbel.

Op basis van de hypothese dat de vruchtbaarheid geleidelijk zal stijgen tot 1,7 kinderen per vrouw in 2030¹⁰, stijgt het jaarlijkse aantal geboorten van 64 000 in 2018 tot 68 000 in 2030 en meer geleidelijk tot 73 000 aan het einde van de projectieperiode. Tussen 2040 en 2065 ligt het aantal geboorten lager dan het aantal overlijdens. Helemaal aan het einde van de projectieperiode komt er een evenwicht in de natuurlijke bewegingen. Het saldo ligt dicht tegen nul in 2070.

VERGRIJZING – De afhankelijkheidscoëfficiënt van de ouderen stabiliseert zich vanaf 2040.

De vergrijzing van de bevolking die in Vlaanderen woont, zal snel toenemen tot in 2040 en zich vervolgens stabiliseren. De afhankelijkheidscoëfficiënt van de ouderen¹¹ neemt toe van 28 % in 2019 tot 42 % in 2040 en stijgt nadien minder sterk tot 44 % in 2070. Vanaf 2025 ligt het aandeel van de 67-plussers hoger dan dat van de min-18-jarigen. Het

Figuur 27 Bevolking per leeftijd - Vlaams Gewest

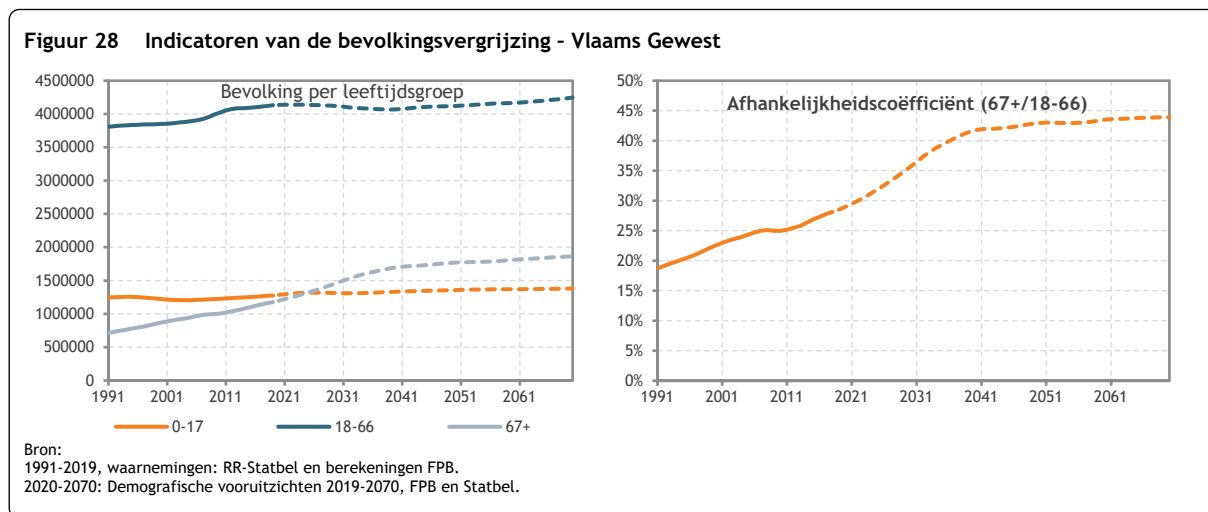

Bron:
2019, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2070: Demografische vooruitzichten 2019-2070, FPB en Statbel.

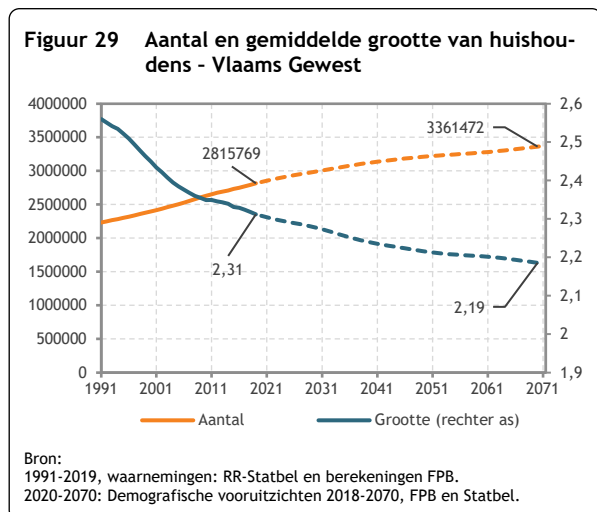
¹⁰ Voor meer details, zie VRUCHTBAARHEID - Historische evolutie en scenario's voor de toekomst.

¹¹ 67-plussers/ 18-66-jarigen

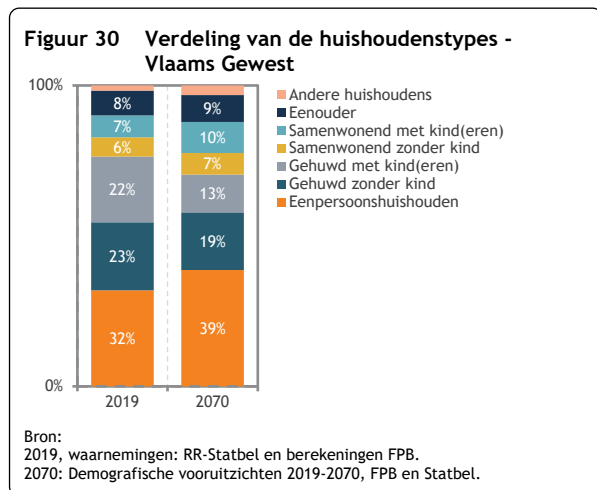
Vlaams Gewest telt momenteel 3,5 personen tussen 18 en 66 jaar voor elke 67-plusser. Volgens het scenario van deze demografische vooruitzichten is in 2070 die verhouding 2,3 op 1.

Huishoudens – De grootte van de huishoudens neemt af in de projectie. Het aantal huishoudens stijgt bijgevolg sneller dan de bevolking.

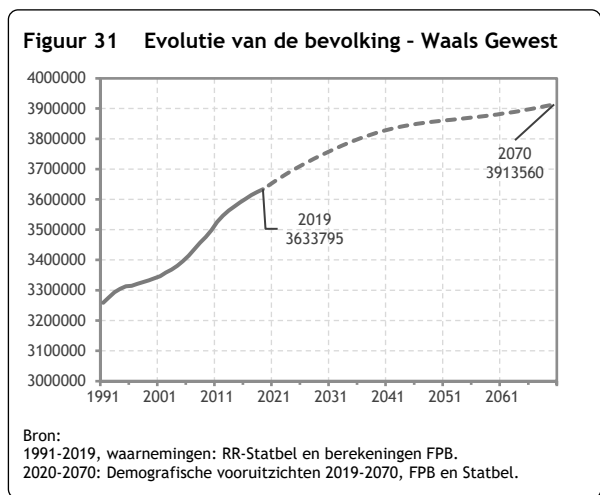
Het aantal huishoudens in het Vlaams Gewest stijgt van 2,8 miljoen in 2019 tot 3,4 miljoen in 2070 en de gemiddelde grootte van de huishoudens daalt van 2,31 in 2019 tot 2,19 in 2070. Die daling van de gemiddelde grootte wordt hoofdzakelijk verklaard door een gewijzigde leeftijdsstructuur, d.w.z. de vergrijzing van de bevolking die in het Vlaams Gewest woont leidt tot een stijging van het aantal eenpersoonshuishoudens. Het aandeel eenpersoonshuishoudens stijgt van 32 % in 2019 tot 39 % in 2070.

Door de voortzetting van de recente trends in de samenlevingsvormen stijgt het aandeel huishoudens met een samenwonend koppel ten koste van huishoudens met een gehuwd koppel. In het bijzonder het aandeel huishoudens met een gehuwd koppel met kind(eren) daalt van 22 % in 2019 tot 13 % in 2070. Parallel daarmee stijgt het aandeel huishoudens met een samenwonend koppel met kind(eren) van 7 % in 2019 tot 10 % in 2070.

Demografische projectie 2019-2070 voor het **WAALS GEWEST**

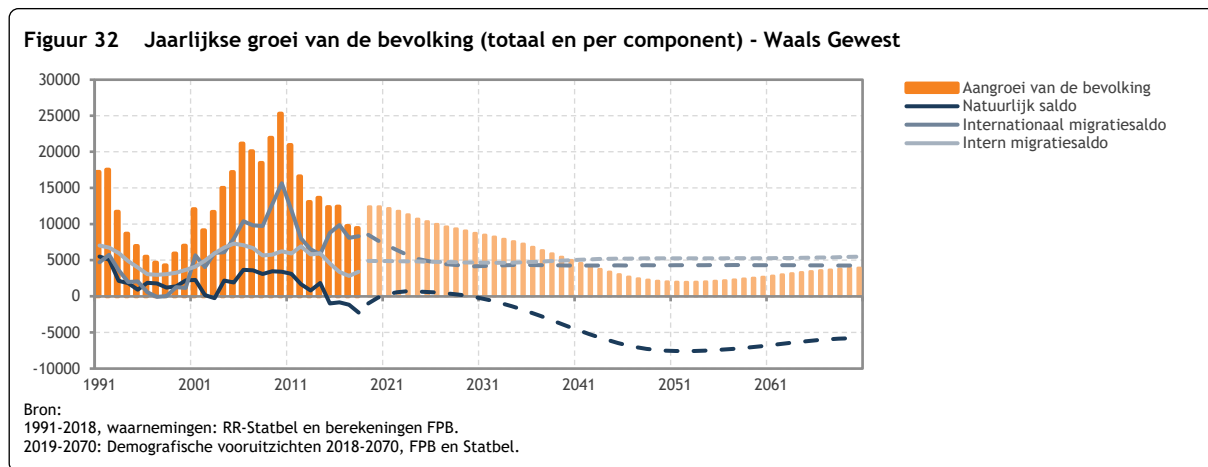
BEVOLKING – 3,9 miljoen inwoners in 2070, of een gemiddelde toename van 5 500 inwoners per jaar.

Volgens het scenario van de demografische vooruitzichten 2019-2070, stijgt de bevolking die in het Waals Gewest woont met 8 % tegen 2070 (ten opzichte van de geobserveerde bevolking op 1 januari 2019). Die groei betekent een gemiddelde jaarlijkse stijging met 5 500 inwoners en is minder sterk dan de sinds 1991 waargenomen groei. Tussen 1991 en 2019 is de bevolking gemiddeld met 13 400 inwoners per jaar gestegen.

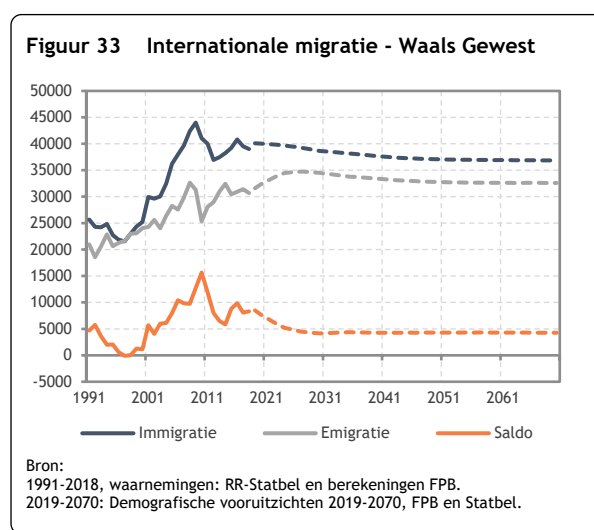
Over de volledige projectieperiode wordt de demografische groei gestimuleerd door het internationaal en het intern migratiesaldo. De evolutie van

het natuurlijk saldo doet de demografische groei van het Waals Gewest sterk teruglopen vanaf 2030.

INTERNATIONALE MIGRATIE – Het internationaal migratiesaldo van het Waals Gewest draagt in de projectie bij tot het behoud van een positieve dynamiek op de demografische groei.

De internationale immigratie naar het Waals Gewest is tijdens de jaren 2000 gestegen, in het bijzonder de immigratie afkomstig van de landen die sinds 2004 zijn toegetreden tot de Europese Unie en van de niet-EU-landen. 22 % van de immigranten van buitenlandse nationaliteit die zich bij aankomst vestigen in het Waals Gewest. Dat aandeel wordt constant gehouden in de projectie. Het relatief

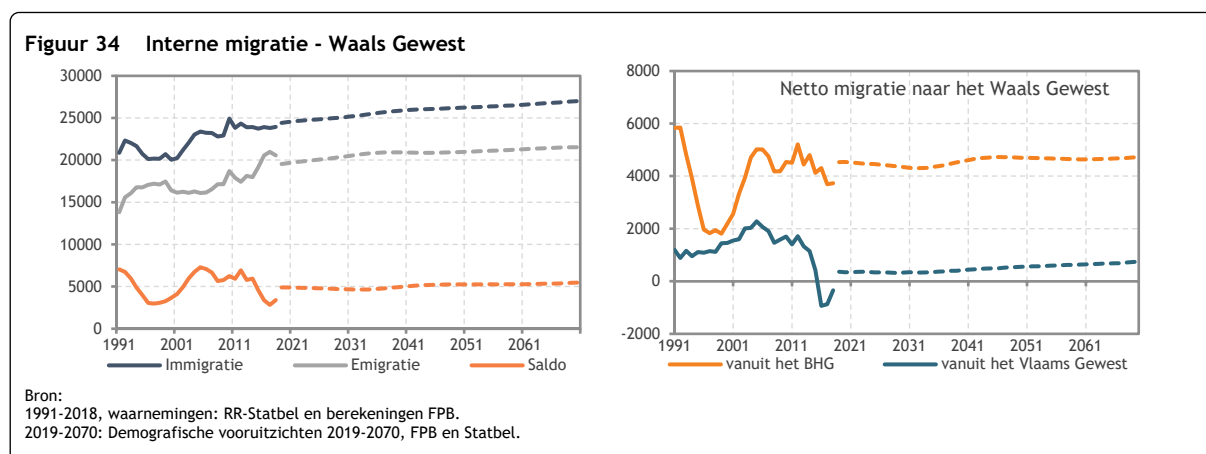

hoog niveau van de immigratie in de projectie wordt verklaard door de toename van de immigratie uit de niet-EU-landen (zie figuur 4 op het niveau van België).

De *emigratie*, die bij hypothese met enige vertraging de evolutie van de immigratie volgt, blijft dus relatief hoog. Het *migratiesaldo* bereikt in de projectie opnieuw de niveaus die in het begin van de jaren 2000 werden waargenomen, namelijk een netto migratie naar het Waals Gewest van ongeveer 5 000 personen per jaar.

INTERNE MIGRATIE – In de projectie levert de interne migratie naar het Waals Gewest een even grote bijdrage tot de demografische groei van het gewest als de internationale migratie.

De demografische groei van het Waals Gewest wordt sinds vele jaren gestimuleerd door een positief intern migratiesaldo. De emigratie vanuit het Waals Gewest naar de andere twee gewesten is evenwel door een periode van versnelling gegaan tussen 2015 en 2017, waardoor het intern migratiesaldo van het Waals Gewest is gedaald. Deze toename van de interne emigratie uit het Waals Gewest kan worden verklaard door een toename van de emigratie van personen met een niet-Europese nationaliteit. Daarnaast vertrekken die personen vanuit de gebieden waar de opvangcentra voor asielzoekers zich bevinden¹². Dit kunnen dus asielzoekers zijn die, zodra ze een verblijfsrecht krijgen, migreren naar gebieden waar de mogelijkheden (werkgelegenheid, netwerk, huisvesting, enz.) groter zijn. De stijging die de laatste jaren is waargenomen werd dus niet overgenomen in de projectie. Het zou gaan om een tijdelijk fenomeen. De emigratie vanuit het Waals Gewest is trouwens gedaald in 2018. Door de basistrends voort te zetten, zowel op het niveau van de immigratie als van de emigratie, draagt de interne migratie in de projectie met gemiddeld 5 000 netto migraties per jaar bij tot de demografische groei van het Waals Gewest.

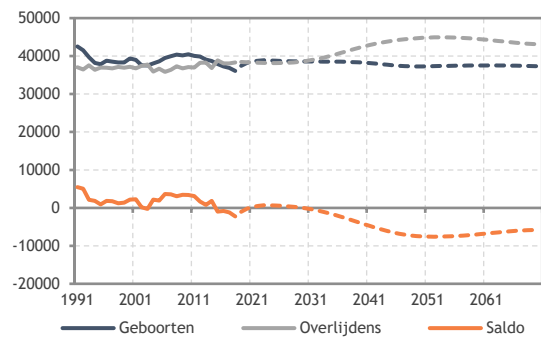

VRUCHTBAARHEID EN STERFTECIJFER – Het natuurlijk saldo van het Waals Gewest wordt sterk negatief vanaf 2030.

Het aantal overlijdens per jaar in het Waals Gewest stijgt van 38 000 in 2018 tot 43 000 in 2070. Tussen 2030 en 2050 zal het groeitempo versnellen doordat de babyboomgeneraties de hoge leeftijden bereiken

¹² Voor meer details, zie: CHARLIER J., DEBUISSON M., HERMIA J.-P., PELFRENE E., 2019. Migraties tussen gewesten van België. Onderzoeksrapport, BISA, IWEP, Statistiek Vlaanderen (in het bijzonder deel 9.3.3).

Figuur 35 Natuurlijke bewegingen - Waals Gewest

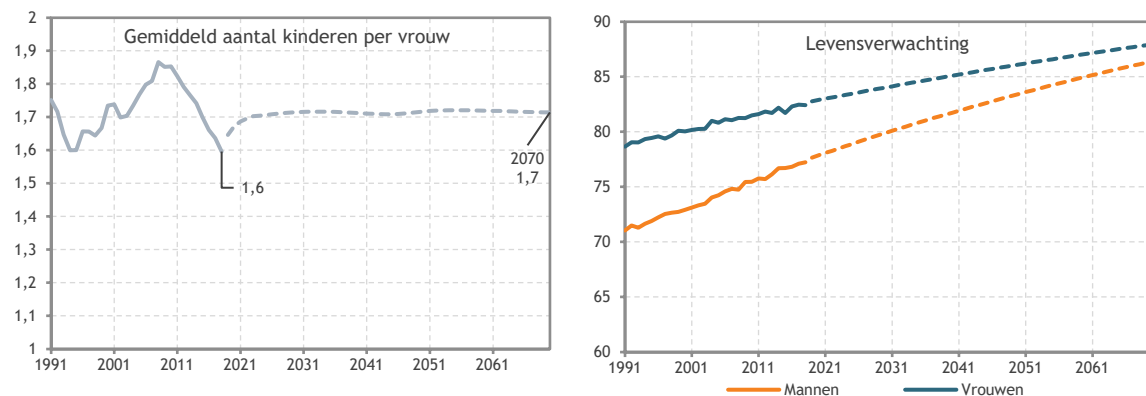
Bron:
1991-2018, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2019-2070: Demografische vooruitzichten 2019-2070, FPB en Statbel.

met de hoogste overlijdenskansen. Het aantal overlijdens bereikt trouwens een piek van 45 000 overlijdens in 2050. Het aantal overlijdens wordt, behalve door de leeftijdsstructuur van de bevolking, ook bepaald door de geprojecteerde evolutie van het sterftecijfer. In 2070 bereikt de levensverwachting bij de geboorte 87,9 jaar voor vrouwen en 86,4 jaar voor mannen.

Op basis van de hypothese dat de vruchtbaarheid geleidelijk zal stijgen tot 1,7 kinderen per vrouw in 2030¹³, stijgt het jaarlijkse aantal geboorten van

36 000 in 2018 tot 38 500 in 2030. De jaarlijkse geboorten stabiliseren zich rond 37 000 tijdens de tweede helft van de projectieperiode. Aangezien het jaarlijkse aantal overlijdens vanaf 2030 hoger ligt dan het jaarlijkse aantal geboorten heeft het Waals Gewest tijdens die periode te kampen met een duidelijk negatief natuurlijk saldo.

Figuur 36 Vruchtbaarheid en sterftecijfer - Waals Gewest

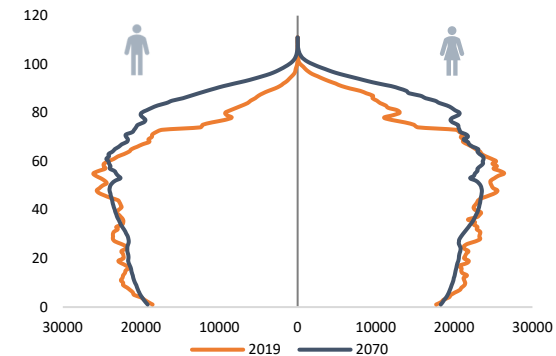

Bron:
1991-2018, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2019-2070: Demografische vooruitzichten 2019-2070, FPB en Statbel.

VERGRIJZING – De top van de leeftijds piramide van het Waals Gewest wordt groter en de basis verzwakt.

De vergrijzing van de bevolking die in het Waals Gewest woont zal snel toenemen tot 2040. De afhankelijkheidsratio van ouderen¹⁴ stijgt van 25 % in 2018 tot 38 % in 2040. Die snelle toename wordt verklaard doordat de babyboomgeneratie de leeftijdscategorie van 67 jaar en ouder bereikt. Na 2040 blijft de afhankelijkheidscoëfficiënt stijgen, maar in

Figuur 37 Bevolking per leeftijd - Waals Gewest

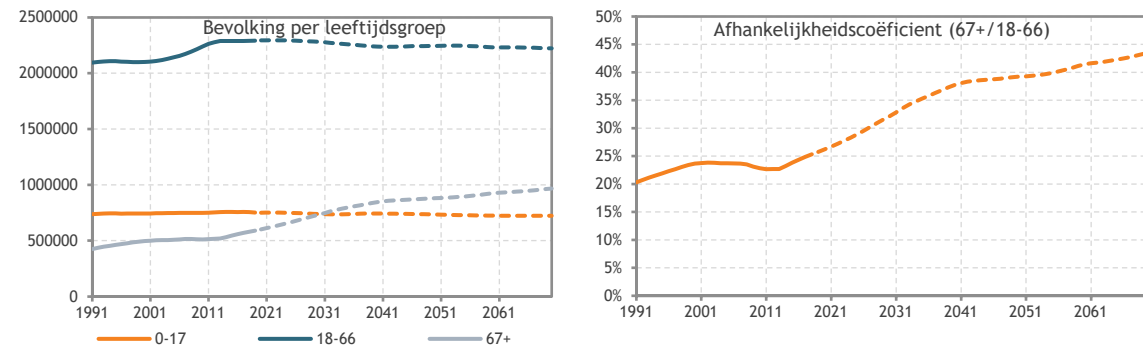
Bron:
2019, observatie: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2070: Demografische vooruitzichten 2019-2070, FPB en Statbel.

¹³ Voor meer details, zie VRUCHTBAARHEID - Historische evolutie en scenario's voor de toekomst.

¹⁴ 67-plussers/ 18-66-jarigen

een trager tempo. Hij bereikt 43 % in 2070, of 2,3 personen tussen 18 en 66 jaar voor elke 67-plusser (momenteel 3,9 op 1).

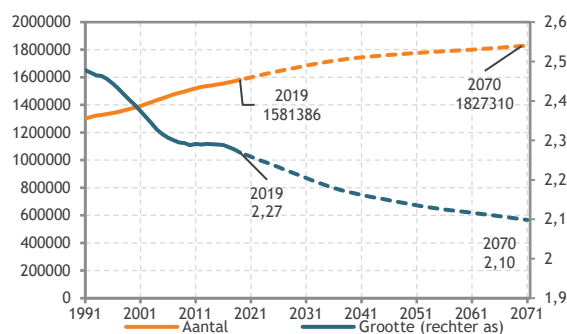
Figuur 38 Indicatoren van de bevolkingsvergrijzing - Waals Gewest

Bron:
1991-2019, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2012-2070: Demografische vooruitzichten 2019-2070, FPB en Statbel.

Huishoudens – De grootte van de huishoudens neemt af in de projectie. Het aantal huishoudens stijgt bijgevolg sneller dan de bevolking.

Figuur 39 Aantal en gemiddelde grootte van huishoudens - Waals Gewest

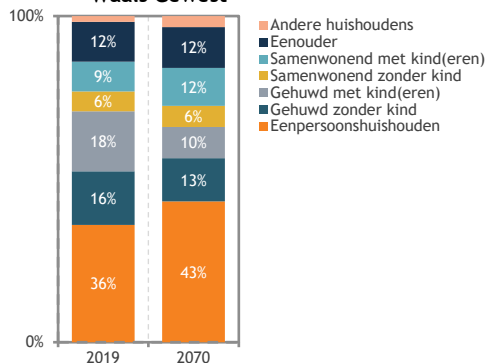

Bron:
1991-2019, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2020-2070: Demografische vooruitzichten 2019-2070, FPB en Statbel.

Het aantal huishoudens stijgt van 1,6 miljoen in 2019 tot 1,8 miljoen in 2070 en de gemiddelde grootte van de huishoudens daalt van 2,3 in 2019 tot 2,1 in 2070. Die daling van de gemiddelde grootte wordt grotendeels verklaard door een gewijzigde leeftijdsstructuur, d.w.z. de vergrijzing van de Waalse bevolking leidt tot een stijging van het aantal eenpersoonshuishoudens. Het aandeel eenpersoonshuishoudens stijgt van 36 % in 2019 tot 43 % in 2070.

Door de voortzetting van de recente trends in de samenlevingsvormen stijgt het aandeel huishoudens met een samenwonend koppel ten koste van huishoudens met een gehuwd koppel. Het aandeel van de eenoudergezinnen stijgt ook licht.

Figuur 40 Verdeling van de huishoudenstypes - Waals Gewest

Bron:
1991-2019, waarnemingen: RR-Statbel en berekeningen FPB.
2020-2070: Demografische vooruitzichten 2020-2070, FPB en Statbel.

VRUCHTBAARHEID - Historische evolutie en scenario's voor de toekomst

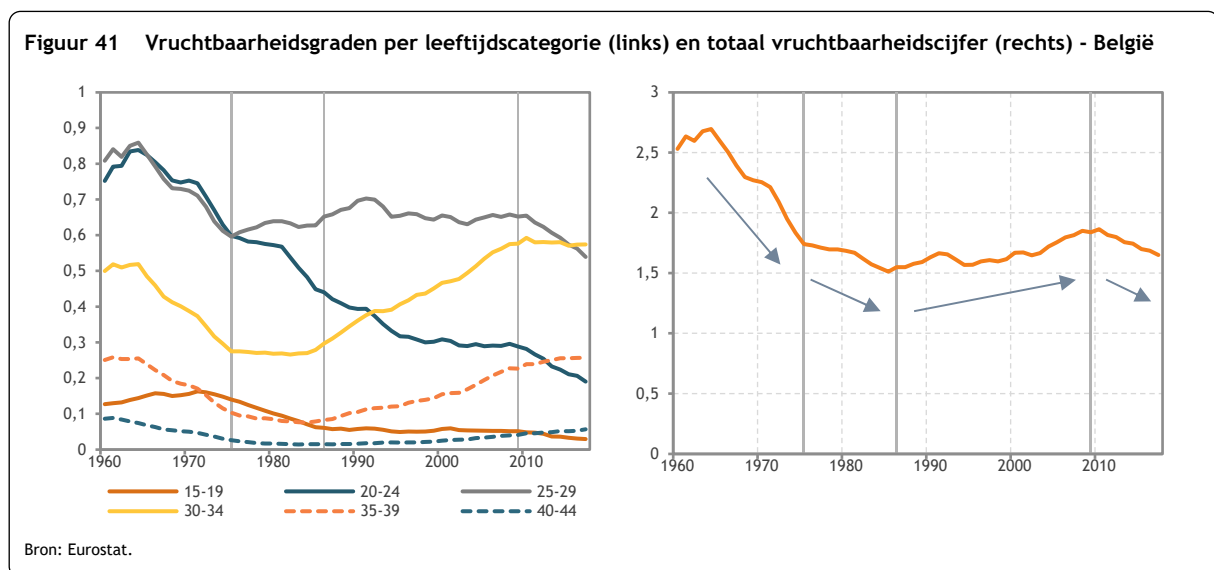
1960 tot 2008 – Daling van de vruchtbaarheid en uitstel van het moederschap

Figuur 41 toont de evoluties voor België van de vruchtbaarheidsgraden per leeftijdscategorie en van het totale vruchtbaarheidscijfer (TVC) sinds 1961. Het TVC stemt overeen met de som van de vruchtbaarheidsgraden per leeftijd en duidt op het aantal kinderen dat een vrouw op de wereld zou zetten indien ze tijdens haar vruchtbare periode de voor een gegeven jaar waargenomen vruchtbaarheidsgraden per leeftijd vertoont.

Tussen het **midden van de jaren 60 en het midden van de jaren 70** daalt het TVC omdat het door koppels gewenste aantal kinderen afneemt. De vruchtbaarheid daalt voor alle leeftijden (vanaf 20 jaar). Het TVC daalt van 2,53 kinderen per vrouw in 1960 naar 1,74 in 1975.

De periode vanaf het **midden van de jaren 70 tot het midden van de jaren 80** wordt gekenmerkt door de eerste fase van uitstel van het moederschap: de vruchtbaarheid van de min-25-jarigen daalt en die van de plus-25-jarigen stabiliseert zich. Dat leidt tot een bijkomende daling van het TVC (1,5 in 1985).

Tijdens de daaropvolgende periode en **tot eind de jaren 2000** is er de tweede fase van het uitstel van het moederschap: het inhaaleffect wordt gekenmerkt door de hogere vruchtbaarheid bij vrouwen van 30 jaar en meer. Het TVC stijgt tot 1,85 kinderen per vrouw in 2008.

De daling van de vruchtbaarheid en het uitstel van het moederschap kunnen worden verklaard door maatschappelijke veranderingen, in het bijzonder het hogere opleidingsniveau van vrouwen (en dus van de studieduur) en hun grotere deelname aan de arbeidsmarkt¹⁵.

2009 tot 2018 – Tussen zekerheden en onzekerheden

Sinds 2009 daalt het TVC opnieuw. Die daling wordt vooral verklaard door een lagere vruchtbaarheid bij vrouwen jonger dan 30 jaar (zie figuur 41), terwijl die relatief stabiel was sinds het midden van de jaren 90. Die evolutie zou deels verklaard kunnen worden door de financieel-economische crisis die in

¹⁵ Daarbij mag ook de impact van het wijdverbreide gebruik van anticonceptiemiddelen niet uit het oog worden verloren. Deze maken het mogelijk om zowel het vruchtbaarheidsniveau als de vruchtbaarheidskalender te controleren.

2008 losbarstte en die in het bijzonder jonge gezinnen heeft getroffen: onzekerheid op de arbeidsmarkt, strengere voorwaarden voor toegang tot een eigen woning of huurwoning, enz. In een periode van economische crisis kan het voornemen om een kind te krijgen worden uitgesteld, zolang niet aan de materiële/financiële voorwaarden is voldaan. Dit argument is vooral relevant voor jongere leeftijden, omdat de biologische grens om een kind te krijgen nog niet nabij is. Verschillende studies tonen dat de vruchtbaarheid met enige vertraging afneemt tijdens een recessie. Die daling wordt later deels ingehaald¹⁶. Volgens die hypothese zou het dus gaan om een tijdelijke ('conjuncturele') daling van de vruchtbaarheid. Op dit moment wordt het inhaaleffect echter nog niet waargenomen en de redenen voor het uitblijven van herstel blijven onduidelijk. Eén ding is zeker: de daling van de vruchtbaarheid is geconcentreerd bij vrouwen onder de 30 jaar, zonder kinderen.

De crisis die begon in 2008 heeft niet alleen een louter economische en financiële impact, maar speelt zich ook af in een klimaat van grotere wereldwijde onzekerheid, zowel in geopolitiek opzicht als wat betreft de ontwikkeling van onze maatschappij. We zijn wellicht getuige van de overgang van een *economische crisis* naar een meer onzekere *mondiale context op sociaal, geopolitiek, klimatologisch en economisch vlak*. Klassieke indicatoren zoals de werkloosheidsgraad of de vertrouwensindicator die vaak in verband gebracht worden met de vruchtbaarheid, zouden niet langer volstaan om de conjuncturele evolutie van de vruchtbaarheid te vatten¹⁷. Met de ontwikkeling van communicatienetwerken leven individuen niet langer in een ivoren toren waar de (on)zekerheid beperkt blijft tot beperkte geografische gebieden, of zelfs tot de privésfeer. Bovendien is de huidige generatie op vruchtbare leeftijd, geboren in de jaren 80 en 90, opgegroeid met de digitalisering van de samenleving en vormt daarom een hyperverbonden groep.

En voor de toekomst? Een referentiescenario...

Als de basistrends zich doorzetten, zal het gemiddeld aantal kinderen per vrouw naar verwachting beïnvloed blijven door het hogere opleidingsniveau van vrouwen, de langere studieduur en hun grotere deelname aan de arbeidsmarkt. Die mechanismen leiden ertoe dat het maximale vruchtbaarheidsniveau op lange termijn beperkt blijft tot wat sinds het begin van het uitstel van het moederschap (midden jaren 70) is waargenomen.

Bepaalde elementen geven echter aan dat het huidige vruchtbaarheidsniveau (1,6 voor België), gemeten via het totaal vruchtbaarheidscijfer, het gemiddeld aantal kinderen onderschat die een vrouw tegen het einde van haar vruchtbare leven op de wereld zou zetten (de finale afstamming):

¹⁶ Zie:

Pailhé, A., 2010, Effet attendu de la crise économique actuelle sur les naissances : quelques hypothèses, *Politiques sociales et familiales*, vol. 100, nr 1, pp97-103.

Sobotka T., Skirbekk V. en Philipov, D., 2009, De crisis en de vruchtbaarheid in de westerse wereld, Demos, NIDI, jaargang 25, November 2009.

Goldstein J.R., Kreyenfeld, M., Jasilioniene, A., Örsal, D., 2013, Fertility reactions to the 'Great Recession' in Europe: Recent evidence from order-specific data, *Demographic Research*, vol.9:4,85-104, 2013.

Matysiak, A., Sobotka, T., and Vignoli, D., 2018, The great recession and fertility in Europe: a sub-national analysis, Working Papers 02/2018, Vienna Institute of Demography.

¹⁷ Comolli Ch. L., 2017, The fertility response to the Great Recession in Europe and the United States: Structural economic conditions and perceived economic uncertainty, *Demographic Research*, Volume 36 - Article 51 | Pages 1549-1600.

- Zoals hierboven aangegeven, zou de huidige socio-economische context een conjunctureel effect hebben op de vruchtbaarheid (vruchtbaarheidsuitstel). In de komende jaren zou dus een – weliswaar gedeeltelijk – herstel van de vruchtbaarheid kunnen worden waargenomen.
- In het licht van de maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van gendergelijkheid zou dit laatste het evenwicht tussen het beroeps- en het privéleven moeten bevorderen, waardoor het vruchtbaarheidsniveau zou worden ondersteund.
- Ontwikkelingen in medisch geassisteerde voortplantingstechnieken zouden de vruchtbaarheidsproblemen die gepaard gaan met het uitstel van het moederschap gedeeltelijk kunnen oplossen.
- Een in 2013 gepubliceerde studie in *Population and Development Review*¹⁸ toont dat de finale afstamming in België voor vrouwen geboren tussen 1950 en 1979 schommelt tussen 1,82 en 1,91. De hoogste niveaus worden waargenomen voor vrouwen geboren na 1975. De voor de studie gebruikte gegevens houden echter op bij het begin van de financieel-economische crisis van 2008. De studie houdt dus geen rekening met de evolutie die sindsdien werd waargenomen. De auteurs hebben evenwel scenario's opgenomen die rekening houden met een verdere daling van de vruchtbaarheid na 2009. Die analyse "shows that a continuing or worsening recession is unlikely to produce large changes in completed fertility for cohorts born through the late 1970s, although it could influence later cohorts and alter the prospects of a long-term trend-reversal".

In het licht van deze elementen hebben we verschillende experts¹⁹ gevraagd om een vruchtbaarheidsniveau op lange termijn te bepalen voor België als geheel. Op basis daarvan gaat het referentiescenario voor de demografische vooruitzichten 2019-2070 (dp19) uit van 1,7 kinderen per vrouw op lange termijn in België. Dat niveau lijkt een 'centraal' scenario te zijn op basis van de antwoorden van de experts. Bovendien stemt het overeen met het waargenomen niveau van midden de jaren 70, of het begin van het uitstel van het moederschap, en het einde van de daling van de vruchtbaarheid op alle leeftijden. Dat niveau zou worden bereikt in 2030. Dit impliceert dus een gedeeltelijk herstel van de vruchtbaarheid op middellange termijn.

...en twee alternatieve scenario's

Zonder de onzekerheid over de andere componenten van de bevolkingsgroei (sterftecijfer en internationale en interne migratie) te miskennen, vormt het bepalen van de toekomstige evolutie van de vruchtbaarheid thans een uitdaging. De redenen voor de *omvang* en het *voortbestaan* van de sinds 2009 waargenomen daling van de vruchtbaarheid in België, maar daar niet alleen, zijn immers nog niet allemaal op een rij gezet en geanalyseerd met behulp van diepgaande (nationale of internationale) studies op basis van de meest recente gegevens. Daarom werden twee alternatieve vruchtbaarheidsscenario's (stijgend en dalend) gebruikt om hun impact op de bevolkingsevolutie in België te tonen.

¹⁸ Myrskylä M., Goldstein J.R., Cheng Y.A., 2013, New cohort fertility forecast for the developed world, *Population and Development Review*, 39(1): 31–56 (March 2013).

¹⁹ De experts (een tiental) zijn afkomstig uit de academische wereld in België en de Belgische regionale instellingen (IWEPS, BISA en Statistiek Vlaanderen). We hebben ook het advies van een internationale deskundige gevraagd.

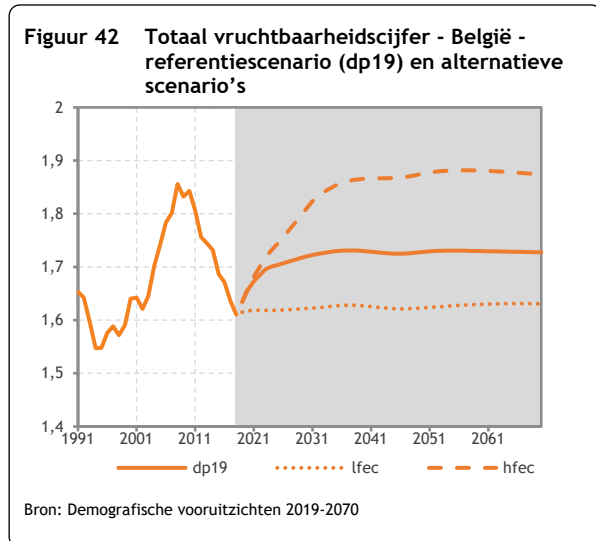
- Een 'hoge' vruchtbaarheid (hfec)

De vruchtbaarheid op lange termijn is vastgesteld op 1,85 kinderen per vrouw, het niveau van vóór de financieel-economische crisis. Dat niveau wordt bereikt in 2030. Het stemt overeen met het scenario van de demografische vooruitzichten 2018-2070 die in januari 2019 werden gepubliceerd.

- Een 'lage' vruchtbaarheid (lfec)

Dit scenario gaat ervan uit dat de huidige daling van de vruchtbaarheid uitsluitend

verband houdt met structurele wijzigingen (nieuwe generatie, bezorgdheid over klimaat en overbevolking, enz.) en zijn laagste niveau heeft bereikt. In dit scenario is de vruchtbaarheid constant op lange termijn en gelijk aan het huidig waargenomen niveau van 1,6 kinderen per vrouw.

De impact van de twee scenario's op de bevolkingsgroei in België en in de drie gewesten wordt voorgesteld in figuur 43 en tabel 1. Het is niet verwonderlijk dat de impact op korte termijn zich vooral situeert bij de populatie van jongeren van 0 tot 17 jaar, en bij de geboorten in het bijzonder. De afhankelijkheidscoëfficiënt van de ouderen wordt pas beïnvloed vanaf het ogenblik dat de personen geboren vanaf het eerste jaar van de projectie (2019) deel gaan uitmaken van de bevolking op arbeidsleeftijd, namelijk 2036. De impact op de 66-plussers is nihil tijdens de volledige projectieperiode. Tegen 2070 telt de totale Belgische bevolking in het lage vruchtbaarheidsscenario 413 000 personen minder, of 3,2 % van de bevolking in het referentiescenario. In het hoge vruchtbaarheidsscenario telt de totale bevolking 505 000 personen meer in 2070, of een toename van 4 % ten opzichte van het referentiescenario.

Figuur 43 Impact van de scenario's hfec en lfec op de demografische vooruitzichten 2019-2070 - België

Tabel 1 Impact van de scenario's lfec et hfec op de Demografische vooruitzichten 2019-2070 (dp19)

	dp19		lfec - dp19		hfec - dp19	
	2040	2070	2040	2070	2040	2070
België						
Totaal vruchtbaarheidscijfer	1,73	1,73	-0,10	-0,10	+0,14	+0,15
Totale bevolking (in duizendtallen)	12195	12719	-127	-413	+111	+505
Geboorten (in duizendtallen)	128	128	-8	-13	+10	+19
Bevolking 0-2 jaar (in duizendtallen)	384	387	-22	-37	+29	+55
Bevolking 3-11 jaar (in duizendtallen)	1165	1182	-62	-104	+66	+144
Bevolking 12-17 jaar (in duizendtallen)	796	804	-34	-61	+15	+76
Bevolking 18-66 jaar (in duizendtallen)	7127	7292	-8	-211	+1	+230
Bevolking 67-plussers (in duizendtallen)	2723	3054	0	0	0	0
Afhankelijkheid van de ouderen (67+)/(18-66)	38,2%	41,9%	0,0 ppt	+1,3 ppt	0,0%	-1,3 ppt
Brussels Hoofdstedelijk Gewest						
Totaal vruchtbaarheidscijfer	1,91	1,92	-0,18	-0,18	+0,11	+0,13
Totale bevolking (in duizendtallen)	1269	1315	-16	-51	+8	+32
Geboorten (in duizendtallen)	19	18	-2	-2	+1	+2
Bevolking 0-2 jaar (in duizendtallen)	53	52	-5	-7	+3	+5
Bevolking 3-11 jaar (in duizendtallen)	135	135	-9	-15	+4	+10
Bevolking 12-17 jaar (in duizendtallen)	81	82	-3	-7	+1	+5
Bevolking 18-66 jaar (in duizendtallen)	819	823	0	-23	0	+14
Bevolking 67-plussers (in duizendtallen)	181	223	0	0	0	0
Afhankelijkheid van de ouderen (67+)/(18-66)	22,0%	27,2%	0,0 ppt	+0,8 ppt	0,0%	-0,4 ppt
Vlaams Gewest						
Totaal vruchtbaarheidscijfer	1,71	1,71	-0,08	-0,08	+0,14	+0,16
Totale bevolking (in duizendtallen)	7100	7490	-63	-203	+64	+312
Geboorten (in duizendtallen)	71	73	-3	-6	+6	+12
Bevolking 0-2 jaar (in duizendtallen)	214	221	-10	-17	+17	+34
Bevolking 3-11 jaar (in duizendtallen)	660	687	-30	-51	+38	+90
Bevolking 12-17 jaar (in duizendtallen)	459	473	-18	-30	+8	+48
Bevolking 18-66 jaar (in duizendtallen)	4070	4246	-4	-105	0	+140
Bevolking 67-plussers (in duizendtallen)	1698	1864	0	0	0	0
Afhankelijkheid van de ouderen (67+)/(18-66)	41,7%	43,9%	0,0 ppt	+1,1 ppt	0,0%	-1,4 ppt
Waals Gewest						
Totaal vruchtbaarheidscijfer	1,71	1,71	-0,11	-0,11	+0,14	0,14
Totale bevolking (in duizendtallen)	3826	3914	-48	-160	+39	160
Geboorten (in duizendtallen)	38	37	-2	-4	+3	6
Bevolking 0-2 jaar (in duizendtallen)	117	114	-7	-13	+9	16
Bevolking 3-11 jaar (in duizendtallen)	370	360	-23	-39	+23	45
Bevolking 12-17 jaar (in duizendtallen)	256	249	-14	-24	+6	24
Bevolking 18-66 jaar (in duizendtallen)	2238	2223	-4	-84	0	76
Bevolking 67-plussers (in duizendtallen)	845	967	0	0	0	0
Afhankelijkheid van de ouderen (67+)/(18-66)	37,7%	43,5%	0,1 ppt	+1,7 ppt	0,0%	-1,4 ppt

ppt: procentpunt.

Federaal Planbureau

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut die beleidsrelevante studies en vooruitzichten maakt over economische, socio-economische en milieuvraagstukken. Daarnaast bestudeert het de integratie van die vraagstukken in een context van duurzame ontwikkeling. Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen.

De werkzaamheden van het FPB worden steeds gekenmerkt door een onafhankelijke benadering, transparantie en aandacht voor het algemeen welzijn. De kwaliteit van de gegevens, een wetenschappelijke methodologie en de empirische geldigheid van de analyses staan daarbij centraal. Tot slot zorgt het FPB voor een ruime verspreiding van de resultaten van zijn werkzaamheden en draagt zo bij tot het democratisch debat.

Het Federaal Planbureau is EMAS en Ecodynamische Onderneming (drie sterren) gecertificeerd voor zijn milieubeheer.

<https://www.plan.be>

e-mail : contact@plan.be

De publicaties van het Federaal Planbureau

Met het oog op informatieverstrekking en transparantie publiceert het Federaal Planbureau (FPB) regelmatig de methoden en resultaten van zijn werkzaamheden. De publicaties van het FPB zijn georganiseerd in drie reeksen: de Vooruitzichten, de Working Papers en de Planning Papers. Het FPB publiceert eveneens rapporten en occasioneel ook boeken. Bepaalde publicaties zijn het resultaat van een samenwerking met andere instellingen.

Alle publicaties van het Federaal Planbureau zijn beschikbaar op www.plan.be

Vooruitzichten

Vooruitzichten

Een van de belangrijkste opdrachten van het FPB bestaat erin de beleidsmakers te helpen anticiperen op de toekomstige evolutie van de Belgische economie.

Het FPB maakt twee keer per jaar, in februari en september, kortetermijnvooruitzichten voor de Belgische economie, onder de verantwoordelijkheid van het INR. Die vooruitzichten dienen als basis voor de opmaak van de Rijksbegroting en de begrotingscontrole, en worden daarom ook 'economische begroting' genoemd. In het voorjaar publiceert het FPB de economische vooruitzichten over een horizon van vijf jaar, waarvan een voorlopige versie opgesteld in maart het macro-economische kader vormt

van het stabiliteitsprogramma van België. In het verlengde daarvan worden, in samenwerking met regionale instellingen, de Regionale economische vooruitzichten opgesteld.

Het FPB realiseert ook, een keer per jaar voor rekening van de Studiecommissie voor de Vergrijzing, waarvan het het secretariaat verzekert, financiële langetermijnvooruitzichten gericht op de budgettaire kosten van de vergrijzing en analyseert dan eveneens de sociale houdbaarheid van de pensioenen.

Het FPB stelt jaarlijks, in samenwerking met Statbel, demografische vooruitzichten op. Het FPB publiceert om de drie jaar energievooruitzichten voor België. Ook om de drie jaar maakt het, in samenwerking met de FOD Mobiliteit en Vervoer, vooruitzichten voor de transportvraag in België. In die drie domeinen worden de vooruitzichten op een langetermijnhorizon opgesteld.

Working Papers

De Working Papers presenteren de resultaten van lopend onderzoek in de studiedomeinen van het FPB. Ze worden gepubliceerd om bij te dragen aan de verspreiding van kennis over hoofdzakelijk economische fenomenen en om het inhoudelijk debat te stimuleren. Bovendien leveren ze een conceptuele en empirische basis voor de besluitvorming. Ze zijn vaak technisch van aard en gericht op een publiek van specialisten.

Planning Papers

De Planning Papers presenteren afgeronde studies over thema's van algemene strekking. Ze zijn niet specifiek gericht op een gespecialiseerd publiek en beschikbaar in het Nederlands en het Frans.

Overige publicaties

Rapporten

De rapporten beschrijven de resultaten van werkzaamheden die voortvloeien uit wettelijke opdrachten of als antwoord op specifieke vragen van de overheid, de regering of de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven.

Boeken

Het FPB publiceert occasioneel studies in boekvorm.

Federaal Planbureau
instelling van openbaar nut

Belliardstraat 14-18
1040 Brussel
tel.: +32-2-5077311
e-mail: contact@plan.be
<https://www.plan.be>

Dit document is de vrucht van een samenwerking tussen de bovenvermelde instellingen.

Drukwerk: Fedopress

Algemene Directie Statistiek
Statistics Belgium

North Gate - Koning Albert II-laan 16
1000 Brussel
tel.: 0800 120 33
e-mail: statbel@economie.fgov.be
<http://statbel.fgov.be>